

מחברים

גליז'ה | פרשת ויצא | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

יעקב אבינו'ס ניגון

ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אם תעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה צאנך אשמר (ל, לא).

בשבתו בסעודה שלישית, בעת רעוא דרעוין, היה הגה"ק רבי אברהם דוד אב"ד בוטשאטש זצוק"ל, בעל דעת קדושים, שר בדיקות עצומה את כל הזמירות של סעודה שלישית, כאשר היושבים לצדו היו מסייעים לו. לאחמ"כ היה מאריך בדברי תורה בקבלה ודרוש משך שש שעות ויותר, עד שלפעמים היה מסיים סעודה שלישית עם אור הבוקר של יום ראשון.

לאחר שהיה מסיים את הזמירות לסעודה שלישית, קודם שהתחיל בדרוש, היה שר שיר הידוע לבני משפחתו, על פי המסורה והקבלה, שיר ללא מילים, אולם בדיקות עצומה ובהתפשטות הגשמיות. בניגון הזה היה לפעמים רגיל להאריך אפילו יותר מחצי שעה, וכאשר גמר לשיר את הניגון הזה היה פותח בדברי תורה.

אחד מתושבי בוטשאטש שהיה פעם קודם הימים הנוראים ברוסיה לרגל מסחרו. בהגיע ראש השנה החליט שלא לשוב לעירו אלא נסע לרוזין, לעשות את הימים הנוראים במחיצת הרה"ק מרוזין זי"ע, וביום הכיפורים, בהיות הרה"ק מרוזין מתייחד עם קונו, שמע אותו יהודי לפתע כיצד הרבי שר לעצמו א הניגון הנזכר, אותו שר הגאון מבוטשאטש בסעודה שלישית, והיהודי התפלל ביותר בשומעו את הניגון, כיצד זה הגיע הניגון מבוטשאטש ועד רוזין, וכיצד זה הרה"ק מרוזין שר אותו בדיקות עצומה כל כך. למחרת היום ביו"כ הרהיב האיש עוז

אחד שיעקב אבינו ברח ממנו מבלי הגיד לו, אמר לו לבן "יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלקי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע" ולכאורה קשה מה שאמר לו לבן "יש לאל ידי לעשות עמכם רע" הא כבר צוה לו השי"ת שלא לעשות עם יעקב אבינו מטוב ועד רע, ובסיום דברי הפסוק הנ"ל שאמר לבן, וא"כ האיך יכול לומר לו כי יכול לעשות לו רעה, הא אינו יכול.

אלא המשיך רבינו ותירץ, כי לבן אמר ליעקב "יש לאל ידי לעשות עמכם רע" ר"ל היום עכשיו אני יכול לעשות לך רע, ואם תשאל הא ציווה לי הקב"ה שלא לעשות עמכם רעה, על זה ענה לבן אמת הוא אבל ואלקי אביכם אמש אמר אלי השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע, והיינו דווקא אתמול צוה לי כן, אבל היום שאני.

ובזה סיים רבינו לומר לאותו יהודי, וכמו כן אתה אומר כדבריו כי היום שאני. מבצר תורה ויראה (ח"ג עמ' קס"ה)

התירוץ שאמרת לי - כבר תירצ' לבן הארמי

יש לאל ידי לעשות עמכם רע ואלקי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע (לא, כט)

פעם נכנס אצל הרה"ק רבי יואליש מסאטמאר זצ"ל יהודי אחד שבשעה שעלה ונתיישב במדינות אמריקה, קצץ את פאותיו וגם את הזקן, ובשעה שרבינו שאל לו על זה, למה שינה מהדרכת בית אבותיו, ענה ואמר, כי במדינת אמריקה צריך לילך כן, ומדינה זו שאני, וגם בזמנינו צריך לזה.

כשמוע הרה"ק מסאטמאר את דבריו אמר לו כי התירוץ שנתן, כבר נתן לבן הארמי, והוא משיב כמו שהשיב לבן הארמי, והאיש ההוא עמד ומשתומם, כי לא ידע מה כוונת הרב מסאטמאר בזה, ומה קשר יש בין דבריו לדברי לבן הארמי. כשראה רבינו כי הוא עומד ומשתומם ולא הבין כוונתו, אז פי' לו רבינו זי"ע את דבריו, דהנה מצינו בפרשת ויצא כי בשעה שנפגש לבן עם יעקב אבינו

הניגון אשר מרן המחבר זצ"ל היה נחוג לשיר בלי מלים בסעודה שלישית לפני אמירת התורה. הניגון מיוחס ליעקב אבינו ע"ה (ראה שניף 11 מתולדותיו)

מסד חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ב

עמ' ה'

פניני אביר יעקב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

מחברים

(כט, א). ופירש רש"י: 'וישא יעקב רגליו' - משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה, נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. כך מפורש בבראשית רבה (ע ח).

וכתב בספר 'קרבן העני': יש לומר על דרך מוסר דבא להורות לנו איך להתנהג בעבודת ה', דהנה ידוע בענין המחול, לפעמים אדם רוקד מחמת שאחרים רוקדים ומחמת זה יולד קצת שמחה בלבו אבל אין זה שמחה אמיתית, והעיקר כשהשמחה בוער כל כך בלבו עד שמביאו לידי ריקוד, וכמו כן בעבודת יוצרינו כשההבה הבורא בוער בלבו כ"כ עד שמרוב אהבה ודביקות הוא מפזז ומכרכר בכל עוז לכבוד שמו יתברך כדמצינו בדוד המלך עליו השלום, זו היא עבודה באמת, ולא בהיפך כשרגליו נושאים את לבו... וזה שרמזה לנו תורה הקדושה 'וישא יעקב רגליו' שהיה בבחינה זו שלבו נשא את רגליו מרוב דביקות. [וראה בספר 'תורת חיים' להרה"ק מקוסוב זי"ע שהוציא מפסוק זה שמכאן למדנו על הריקודים בשבת קודש, שליבו ישא רגליו].

(ספרי ויהלום פר' ויצא ע"ט - להגה"ר מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לחסידים מנסיעתם לרבי? מובן אלו שיושבים בשולחן ושומעים את התורה שהרבי אומר, מקבלים שיריים. אבל הללו שנדחקים בשורה החמישית שביעית ועשירית, דברי תורה אינם שומעים, את הרבי אינם רואים, שיריים לא מגיע אליהם, אם כן מה התועלת בנסיעה? ענה לו הרבי בסיפור, כשהייתי ילד ולמדתי בחיידר, את הפסוק 'ותחלף את משכורתי עשרת מונים'. שאלתי את המלמד כיצד יתכן מאה פעמים, אמר עקודים ועשה ברודים וכו', אבל למאה זה לא מגיע? ענה לי המלמד: בני היקר, מה משנה איך החליף, אני יודע דבר אחד שסוף כל סוף יעקב התעשר מזה, מה נפקא מינה איך התעשר? העיקר שהתעשר. כמו כן בני, אני רואה שעל ידי הנסיעות נוסף לחסידים תורה וראת שמיים ויהדות, די לי בזה, העיקר שהתעשרו.

יגדיל תורה - בפרשתנו

הרוקד מחמת שאחרים רוקדים אין זה שמחה אמיתית
וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם

ושאל את הרבי לפשר הדבר. עצם אז הרה"ק מרוזין את עיניו ואמר: "נו, האם דבר זה הוא חידוש אצלך? וכי מה אתה מתפלל? הלא עם הניגון הזה היה יעקב אבינו ע"ה רועה את צאנו..."

משחזר אותו יהודי לבוטשאטש, וסיפר את הדברים להגה"ק רבי אברהם דוד בעל ה'דעת קדושים', נשתנו פני הגאון לרגעים מספר, ולאחמ"כ החל לנענע בראשו ואמר: "נו, האם זה חידוש? הרי שמו הוא ר' ישראל, וישראל הוא יעקב, נשמת יעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון..."

דעת קדושים ה' שחיטה - קונטרס התולדות

בני היקר, מה משנה איך החליף, העיקר שסוף כל סוף יעקב התעשר מזה...

ותחלף את משכורתי עשרת מונים וגו' (לא, מא).

חסידים מספרים, הגיע אחד לרבי ר' הענין מאלכסנדר זצ"ל בשאלה, מה תועלת יש

סגולת השבוע

סעודת מלוה מלכה - סגולה לפרנסה ולשפע טוב

בשם הרה"ק ר' ישראל מרוזין זי"ע (ראה עירין קדישין ועוד) מובא על הפסוק בפרשתנו: 'והנה שלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה' (כח, יב) - סל"ם - נוטריקון סעודת לוויית מלכה שאף שסעודה זאת נראית מוצבת ארצה - כדברים גשמיים, עניינה גדול ונשגב ומושפעים ממנה השפעות רבות לעלא ולתתא.

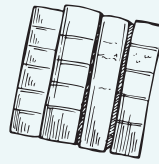
עוד מובא בשם אביו הרה"ק ר' שלום שכנא מפראהביהטש זי"ע שאמר: כל מי שישמור סעודת מלוה מלכה, בטוח הוא במזונות תמיד, ורמו לזה מה שנאמר בתהלים "סעדי ואושעה ואשעה בחוקך תמיד", דוד המלך אמר 'סעדני' - כל מי שמקיים את סעודות, 'ואושע' - תהיה לו ישועה, ובמה תהיה ישועתו 'ואשעה בחוקך תמיד', וידוע שחוק הוא לישנא דמזוני משמיע שלום (קובץ המאור שנה סב, א). כן מצינו שכתב הר"ן גיאות (הלכות הבדלה) אמרו חכמים לעולם יסדר אדם שלחנו במוצ"ש וכו', כדי שתהא סעודתו מתוקנת לכל השבוע כולה, ע"כ. נראה דסעודה זו יש בה סגולה לפרנסה.

ובס' סגולת ישראל (מערכת פ' אות כ"ו) מביא מספרים שיש סגולה לפרנסה לקיים בכל מוצע"ק סעודת מלוה מלכה, ויש רמו לזה (שמות כב, כד) "אם כסף תלוה את עמי את העני" אם תצטרך לכסף אז "תלוה" תעשה סעודת מלוה מלכה, "את העני" - ירמוז לעני הרוכב על החמור, סעודת משיח בן דוד הוא סגולה לקרב את הגאולה.

רמו נוסף הובא בספר צמח דוד (ענייני שבת עמוד רה) מובא בשם הרה"ק רבי דויד מדינוב זצ"ל: "מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת שבת (ק"ח, א) 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות', יש לרמוז דקאי על סעודת מלוה מלכה שעושים במוצאי שבת ששייך לימי החול, והוא סגולה לבל יצטרך לבריות".

ונסיים בדברים נפלאים שכתב הגה"צ רבי משה אריה פריינד ראב"ד ירושלים זצ"ל: סעודתא דדוד מלכא משיחא במוצאי מנוחה שהוקדש לה סימן מיוחד בסעיף אחד בשו"ע אורח"י [ס' ש], בודאי היא נכללת במה שאמרו ז"ל (תנחומא ג'): "כבוד שבת עדיף מאלף תעניות, וכבוד שבת דאורייתא" וכו'. כי כשם שאמרו (ב"ק לב, א) דאמר רבי חנינא בואו ונצא לקראת שבת מלכתא (פירש"י שם כאדם המקבל פני מלך) ואמרי לה לקראת שבת כלה מלכתא, רבי ינאי מתעטף וקאי ואמר בואי כלה. כן אמרו (שבת ק"ט, ב) ואמר ר' חנינא לעולם יסדר אדם שלחנו במוצ"ש אע"פ שאינו צריך אלא לכזית - פירש"י שם, במוצאי שבת נמי "כבוד שבת" ללוות ביציאתו דרך כבוד כאדם המלוה את המלך בצאתו מן העיר (בהסכמתו לספר סדר מלוה מלכה - בשנת תשנ"ד).

תחושת חרדה לפתה את הרבי - 'הן אני ילד לבד, והנוכרי הזה מי יודע מה הוא זומם... הרי כמעט לא יתכן שיש לו באמת עצי הסקה חטובים יפה, ואם היו לו - מדוע שיציעם למכירה לילד בן 12? - הרהר הרבי בחרדה גוברת והולכת...

אחרי הליכה ממושכת שנדמתה בעיניו כנצח, הגיעו השניים לקרחת יער קטנה. הרבי מביט בה ואינו מאמין באוצר שנגלה לעיניו - חבילות ארוכות של עצי הסקה מוכנים לשימוש, ובכמות נכבדה! הן העצים הללו הם אוצר יקר בתנאי החיים במחנה, איך מביאים אותם הכי מהר אל המחנה?

הנכרי מביט בעיניו של הילד המתעגלות בהפתעה, ונוקב בסכום המבוקש בגינם. הרבי מביט בעצים, אך נרתע למשמע הסכום... עודו מהרהר על חוסר יכולתו לגייס סכום כזה אף למען המטרה הנעלית, ומיד חולף בו הרהור נוסף - 'הן השומרים הרשעים, גם הם מחפשים נואשות אחרי עצי הסקה וחיתום. ברגע שאתחיל להוביל את העצים לכיוון המחנה - יחרמו

בלב הועד מחד וביד בטוחה מאידך, הרבי מניף ידו ומכה באבחה חזקה את המתג. המתג נופל, נשבר ומתרסק, ועלטה כבדה משתרדת בכל רחבי המחנה. הרבי רק מוודא כי תיקון הנזק יקח שעות ארוכות, וממהר להימלט...

אותו לילה היה האפל ביותר בתולדות המחנה. כל הלילה עמלו החיילים השומרים לתקן את התקלה הפתאומית, ורק בשעת בוקר מוקדמת הצליחו להחזיר את זרם החשמל לסדרו. בחסות העלטה והמחשמה, ועיסוקם הרב של השוטרים בתיקון התקלה ה'פתאומית' - הצליח הרבי להוביל את כל אוצר העצים לחצר ביתו, ומשם הפיצם לבתי היהודים האומללים המתחננים לעצי הסקה...

מחנה דז'ורין שבטרנסניסטריה, שנת תש"ב, עיצומה של מלחמת העולם השנייה. אל המחנה הוגלו אלפי יהודים, שנאסרו במחנה שהיה בית כלא אחד ענקי, בו חיו היהודים בתת תנאי אנושיות. הרעב והדוחק היו קשים מנשוא, והקור המקפיא השלים את תמונת החיים הקשה והאכזרית...

היהודים במקום עבדו עבודות פרך, ואך בקושי זכו במנת לחם זעומה ומעט מרק לחמם את עצמותיהם היגעויות. בימי החורף גברה המצוקה במחנה עד מאוד, כאשר הטמפרטורה צללה הרבה מתחת לאפס, ובליילות היה הקור הופך למלאך המוות של ממש, ומי יודע כמה יהודים קיפדו את חייהם בצורה אכזרית כל כך, במוות כתוצאה מקפיאה בעיצומו של לילה חורפי, בלי שניתנו להם כל אמצעי הגנה והסקה...

בן 12 בלבד היה הרבי 'הבאר יעקב' מנדבורנה בהיותו במחנה, וכבר אז צערם של יהודי המחנה נגע ללבו הרחום, והוא לא הצליח לשאת את המחשבה כי הם קופאים בליילות ואין איש שם על לב. אך עצי הסקה היו מצרך נדיר ויקר מאוד מאוד, ולא היה בנמצא להשיגם... נאלצו היהודים להישאר נתונים לחסדי הסופות והסערות שפקדו את המחנה, ולהשלים עם המחלות הקשות שפקדו אותם, ועם הקור המצמית החודר לעצמות...

הרבי, שהיה אז ילד צעיר, יכול היה לפטור עצמו באמירה סתמית: 'זה לא לכוחותי, זה גדול מכפי גילי, האם ילד יכול לקחת אחריות להציל אלפי יהודים הקופאים מקור במחנה המסוכן? אך הרבי בחר לעשות ככל יכולתו וכמיטב כוחותיו, ומדי יום, עם שחר אחר התפילה, התעטף במעיל הדק שהיה ברשותו, ומיהר ויצא אל הקור השורר בחוצות. כל שעות היום הסתובב תחת שלג זלעפות, ואך בקושי הצליח להשיג כמה ענפי עצים או חתיכות עץ קטנות... באחד הימים, יצא הרבי כמדי יום, והוא סובב אנה ואנה ומחפש אחרי עצים מכל סוג ומין. לפתע, נגיש אליו איכר נכרי ושאל: 'ילד, אתה מחפש עצים? יש לי עצים למכירה!'

הרבי הביט בו בחוסר אמון. 'היתכן? כאן במחנה יש לך עצי הסקה למכירה? הרי הם מצרך נדיר ויקר המציאות! שאל בתדהמה... 'אכן כן, השיב הנוכרי, הם מוחבאים ביער, בוא אחריי, לחש הנוכרי, והילד המאושר החל ללכת בעקבותיו למעבה היער. לפתע,

אחרי שעה,
הועבר הסכום
במלואו לידי
הנכרי, ואף סוכם
כי שעת הצות
הלילה תהיה
שעת העברת
הסחורה לחצר
ביתו של הרבי.
נותר רק החשש
מפני הקלגסים
השומרים,
שבוודאי יזדדו
להניח ידיהם על
האוצר היקר...

הקלגסים את כל הסחורה, וכל האוצר היקר ייפול לידיהם הערלות! בשביל זה כדאי להתאמץ?

עוד רגע של הרהור על חוסר התוחלת שבמהלך רכישת העצים, ומיד מחליט הרבי לנסות לעשות כמיטב יכולתו. 'תן לי שעה, הוא אומר בפשטות, 'אני הולך לגייס את הכסף...'

הנכרי מדריך אותו בחזרה אל המחנה, והילד ממחר הביתה לבשר לאביו, האדמו"ר בעל הדבר חיים ז"ע, על העסקה שהשיג. נרגשים מהזכות שהתגלגלה לידיהם לפעול יחדיו להצלת היהודים מהקור הנורא, הם מתחילים לאסוף פרוטה לפרוטה כדי להגיע לסכום העתק הדרוש.

אחרי שעה, הועבר הסכום במלואו לידי הנכרי, ואף סוכם כי שעת הצות הלילה תהיה שעת העברת הסחורה

לחצר ביתו של הרבי. נותר רק החשש מפני הקלגסים השומרים, שבוודאי יזדדו להניח ידיהם על האוצר היקר...

בשעה תשע בערב, שבילי ומשעולי המחנה כבר ריקים מאדם. רק השומרים מסתובבים כזבובים טורדניים בכל פינה, מחפשים מפירי חוק וסדר או גנבים מזדמנים. החושך המכסה את המחנה אפל מכל חושך אחר, והרוחות הנושבות בעוז מניסות את אחרוני האנשים אל הבקתות הצפופות...

בדיוק בשעה הזו, הסתנן הרבי החוצה מביתו. הוא הולך בזריזות, עוקב בדריכות כי השומרים לא שמים לב אליו ולקיומו. הוא רץ אל ירכתי המחנה בשקט, ומחפש את המקום הסודי ביותר במחנה - את ארון החשמל המוליך את המתח לעמודי החשמל הפזורים במחנה. לאחר חיפוש ממושך הוא מוצא מאחורי גבעת שיחים ארון חשמל קטן...

שהבחורים מושכים את ידיהם ממנו והוא נשלח אחד כבוד וזבל. היא חשבה לתומה, שהיא מאכילה בחורים רבים בני תורה, בתבשיל חם ומצויק. וזה המדין אותה לבשל שוב מדי שבוע לכבוד שבת החמין בדיר גדול וענק. הדבר הפג מעט את הצער והחוסר הזועק בבית! אך מאז אותו יום ראשון, כשהורתי הביתה ופניי היו נפולות ביותר והורחתי לספר לאשתי דברים כהווייתן, שהבחורים בישיבה כבר לא רוצים לטעום מהחמין שלנו...

אדם אחד בשנות בחורו למד בישיבת 'ברלין' בירושלים. בסמיכות לישיבה התגורר אדם, שהיה מהמתפללים הקבועים בישיבה. אותו אדם היה חשוך בנים לא עלינו, ובכל שבוע ביום ראשון היה מביא אל הישיבה לארוחת הצהריים, את השיריים של החמין, שנשתירו מהשבת.

הוא סבר לזרוק את הנותר, והיות שנשאר להם הרבה כל שבוע, החליטו שלפחות ייהנו מזה בחורי הישיבה. ברם, החמין של יום ראשון, אינו כחמין של השבת. אין בו את אותו הטעם הטוב הסגולי והמשובח וחסר בו את תבלין השבת.

ולמעשה בחורים משכו ידיהם מהחמין וכך נותר לו הסיר ללא דורשים. בחור אחד בישיבה, שהיה קצת עז פנים, לא מצא חן בעיניו כל הסיפור הזה, שהאיש מתעקש מדי שבוע להביא את סיר שיירי החמין שלהם דווקא לישיבה. "מה זה כאן מקום איסוף לשיירי אוכל?" חשב לעצמו "וכי אין האיש הזה רואה בעיניו, שאף אחד כמעט לא מעוניין בשיריים שלהם?". לצערו, הוא לא ידע את הסוד שהינם חשוכי בנים ורוצים מאוד לכבד אחרים מתבשיליהם! וכשראה, שהאיש מתעקש להביא את התבשיל, שבוע אחד שבוע, אף שרואה בעינו שהכל נשאר. פעם לא שלט ברוחו והטיח בו את דבריו הארסיים לעיני כל

הבחורים: "מה אתה מביא את זה פה כל שבוע? וכי אינך רואה שאף אחד פה לא רוצה את זה!!! תפסיק כבר להביא את זה לפה!!! כאן זה לא מזבלה!"

לאחר אותו מקרה מביש, נעלם האיש מן הישיבה ולא ראו אותו יותר, את סיר החמין הוא כמוזן כבר לא הביא ביום ראשון, וגם הוא עצמו נעלם לגמרי מן הסביבה ואף עבר לגור במקום אחר.

לאחר שנים הגיע אותו בחור לפרק האיש מקדש והוא נישא בשעה טובה ומוצלחת לקול צהלת חברי הישיבה. אך לצערם הרב חלפו שנים רבות מנישואיהם ועדיין אין שום זכר של ילד. הם פנו לטובי הרופאים בתחום, תפילות, קבלות, נדרים, סגולות, את ביתם של גדולי הדור פקדו – אבל שערי שמים היו נעולים בפניהם.

מעשה ידי אומן, הוא פותח את ארון החשמל, ומנתר אל חלקו העליון. הוא מאמץ את מבטו היטב, מחפש את הפיזו המרכזי, האחראי על אספקת החשמל לכל רחובות המחנה ומבואותיו. כשגילה את המתג המדובר נצצו עיניו בחשיכה...

בלב רועד מחד וביד בטוחה מאידך, הרבי מניף ידו ומכה באבחה חזקה את המתג. המתג נופל, נשבר ומתרסק, ועלטה כבדה משתררת בכל רחבי המחנה. הרבי, רק מוודא כי תיקון הנזק יקח שעות ארוכות, וממהר להימלט...

אותו לילה היה האפל ביותר בתולדות המחנה. כל הלילה עמלו החיילים השומרים לחקן את התקלה הפתאומית, ורק בשעת בוקר מוקדמת הצליחו להחזיר את זרם החשמל לסדרו. בחסות העלטה והמהומה, ועיסוקם הרב של השוטרים בתיקון התקלה הפתאומית – הצליח הרבי להוביל את כל אוצר העצים לחצר ביתו, ומשם הפיצם לבתי היהודים האומללים המתחננים לעצי הסקה...

בלילות הבאים, בתים רבים במחנה הוארו וחוממו בחום הלהבות שהפיצו עצי ההסקה, שהשיג הרבי בעסקה עם הנוכרי ובמסירות ההובלה באישון ליל. אבל רגע אחרי שאנו יודעים על הסוף הטוב, הבה נעשה חשבון – האם היה לכך סיכוי מתחילה? האם הגיוני שילד בן 12 יתחיל לקושש עצים שהיו מצרך נדיר ויקר? האם סביר שלפתע יפנה אליו איכר נכרי ויבקש לבצע עמו עסקת מכירת עצים? האם היה ניתן להניח שהעצים יגיעו ליעדם בשלום?

התשובה לכל השאלות הללו היא לא, באלף רבתי. זה לא הגיוני, לא סביר, לא מתקבל על הדעת. ועדיין, הרבי בחר לנסות, לפעול, לעשות כמידת יכולתו, בלי להביט על הסיכוי הסביר והאפשרויות שכל המהלך לא יעלה יפה. כי יהודי קודם כל עושה, קודם כל מנסה, קודם כל מפעיל את כל יכולותיו וכישוריו, ומתמסר לעשות כמיטב יכולתו!

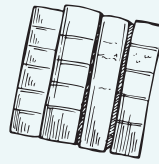
והקדוש ברוך הוא מסייעו – כי מבחן התוצאה, מעיד כאלף עדים שלבסוף הקדוש ברוך הוא משלים את המלאכה, מסייע להשגת המטרה, נותן את הכוחות להצליח במשימה. זה ממש לא חייב להיות הגיוני ומסתבר מלכתחילה, אך זה פשוט עובד, כי הקדוש ברוך הוא מעניק את הכח והסיוע!

כשיהודי פונה ומבקש עזרה, כשעומדת לפתחינו אפשרות לסייע, הדבר האחרון שצריך לעשות זה את החשבון האם אני אצליח? האם יש לי את הכישורים? האם אני האיש המתאים? יהודי עושה, מנסה, פועל כמיטב יכולתו, והקדוש ברוך מסייעו ומובילו להצלחה היעודה!

פניני פרשת השבוע

"האם אתה הוא אותו בחור, שהתפרץ לעברי בזלזול לעיני כל ודרשת שאפסיק להביא את התבשיל לישיבה?". האיש הסמיק מאוד והגה בראשו בבושה וכלימה, "אכן אני הוא אותו בחור!" אמר חרש. "ובכן דע לך, שהמקרה הזה ציער אותנו מאוד! כי בכל שבוע שמחה אשתי מאוד על כך, שהבחורים נהנים מתבשיליה המיוחדים! לא סיפרתי לה כמוזן על כך,

עברו ללמוד בבתי ספר דתיים! הדבר השפיע על כל הבית, עד שהחלטנו כולנו לחזור בתשובה. ברוך ה', כיום כולנו שומרי תורה ומצוות, מקפידים על קדה כבחמורה

פעם שאל המגיד רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל את המגיד המפורסם רבי שלום שבדרון זצ"ל: ילמדנו רבנו, איך מכניסים נשמה לאדם? אמר רבי שלום: לפני אלפי שנים, בבריאת העולם, ביקש קין להרוג את הבל, אבל הוא לא ידע איך עושים זאת, שהרי עד אז לא נהרג אדם בידי חברו. התחיל קין לפגוע בגופו של הבל, הכהו ללא רחם, כרת לו אצבעות ידיו, גדע את זרועותיו אבל הבל עודנו חי וקיים. אף על לפי שלא מת היה הבל מיוסר ביסורים נוראים ממעשי קין אחיו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? זימן לשם ציפור שנקרה בצוואר חברתה וכך הרגה אותה. ראה זאת קין ומיהר לחתוך בצווארו של הבל ובתוך זמן קצר נפח הבל את נשמתו. אמר רבי שלום: מאז אנחנו יודעים, איך מוציאים את הנשמה. אבל איך מכניסים אותה – אין אנו יודעים.

והוסיף ואמר: תראה, אדם איננו יודע איזו השפעה יש לדברים שלו על הנשמה של השני. לפעמים איזה 'ווארט' או אפילו איזו בדיחה יכולים לחולל גדולות ונצורות. ואז סיפר: בדידי הוה עובדה. פעם אחת התארחתי בשבת אצל בתי בקרית גת. באמצע סעודת השבת נשמעו דפיקות על הדלת,

ואחד מבני הבית מיהר לפתוח. בפתח עמד הגבאי של אחד מבתי הכנסת בעיר, שנודע לו שאני נמצא בקרית גת בשבת והוא החליט להזמין אותי לדרוש בפני הציבור לאחר הסעודה. מלכתחילה לא תכננתי לעשות זאת, ולכן לא הייתה באמתחתי דרשה מוכנה, אבל לא יכולתי לסרב לבקשתו של הגבאי. סמכתי על כך שבעזרת ה' כבר אמצא מה לדרוש בפניהם. ברכתי ברכת המזון ויצאתי לבית הכנסת.

בית הכנסת היה מלא אדם ואני פתחתי מיד בדרשה. לא היתה זו דרשה מרשימה ובנוייה לתלפיות עם מהלך שלם, אלא דברים קטנים מפה ומשם. פה איזה 'ווארט' על הפרשה, ושם איזה סיפור ומשל. באמצע הדרשה פנתי אל קהל השומעים בשאלה: "אימרו לי, מורי ורבותי, היודעים אתם מדוע בשנים האחרונות החלו לערוך שמחות 'בת מצווה' לבנות, דבר שלא שיערו אבותינו? בעבר היה מקובל, שרק בנים שהגיעו לגיל שלוש עשרה היו עורכים להם סעודת בר מצווה, ואילו היום פשוט המנהג גם אצל בנות, שהגיעו לגיל מצוות. מדוע?". לציבור, כמובן, לא היתה תשובה. ואז אמרתי להם:

"אני אגיד לכם מה פשר הדבר. פעם, כשכל ילד יהודי היה מגיע לגיל שלוש עשרה, הוא היה מתחיל לקיים מצוות – להניח תפילין וללמוד תורה. דבר זה לא קיים אצל בת שהגיעה לגיל מצוות, שהרי היא לא מניחה תפילין ולא לומדת תורה. לכן, רק לבנים עשו 'בר מצווה' ואילו לבנות לא עשו שום טקס מיוחד בהגיען לגיל להם:

לאחר שניסו כמעט הכל, עמד האיש אובד עצות ועשה חשבון נפש, מה יכולה להיות הסיבה שנמנע מהם פרי בטן? עד שלפתע נזכר באותו מקרה עגום, שבייש והטיח בשכן שבישיבה על שיירי תבשיל החמין. עתה הררה לעצמו, מי יודע, אם לא ציערתי אותו אדם? הוא ניגש מיד לברר את הנושא.

הלך איפוא אל הישיבה לחפש אחר אותו אדם, אך הם כבר לא גרו שם. הוא חקר ודרש רבות, עד שנודע לו על מקום מגוריהם. תיכף ומיד קם ונסע אל אותה העיר וחקר ודרש עד שמצא את אותו האיש, ברכו לשלום, וביקש אם אפשר לבוא אליו אל ביתו, כי דבר חשוב יש לו לומר אליהם.

האיש הסכים ונענה וקבע לפגשו בשעות הערב. בשעה היעודה, כאשר הגיע האורח, פתח בברכה נעימה, ולאחר שהציג את עצמו, שאל, אם זכור להם מקרה ישן עם סיר חמין שקרה לפני הרבה שנים בישיבת 'ברלין' בירושלים. "זוכר אני היטב אותו מקרה מצער ומבייש. נפגעת עד עמקי נשמת" ענה האיש,

"ולאחר שהביט בפני הלה, שאל 'האם אתה הוא אותו בחור, שהתפרץ לעברי בזלזול לעיני כל ודרשת שאפסיק להביא את התבשיל לישיבה?". האיש הסמיק מאוד והנהן בראשו בבושה וכלימה, "אכן אני הוא אותו בחור!" אמר חרש. "ובכן דע לך, שהמקרה הזה ציער אותנו מאוד! כי בכל שבוע שמחה אשתי מאוד על כך, שהבחורים נהנים מתבשיליה המיוחדים! לא סיפרתי לה כמובן על כך, שהבחורים מושכים את ידיהם ממנו והוא נשלח אחר כבוד ובל. היא חשבה לתומה, שהיא מאכילה בחורים רבים בני תורה, בתבשיל חם ומצוין. זה המריץ אותה לבשל שוב מדי שבוע לכבוד שבת חמין בדיר גדול וענק. הדבר הפיג מעט את הצער והחוסר הזועק בביתו אך מאז אותו יום ראשון, כשחזרתי הביתה ופניי היו נפולות ביותר והוכרחתי לספר לאשתי דברים כהווייתן, שהבחורים בישיבה כבר לא רוצים לטעום מהחמין שלנו..."

זה ציער אותנו מאוד, היא בכתה בדמעות והתבטאה שאותו בחור לא יודע ולא מרגיש, עד כמה גדול הצער של חשוכי בנים, שאין להם בשביל מי להכין חמין לשבת". מששמע האורח את המשך הסיפור, הבין מיד, שפגע בהם קשות, הוא החל לבקש מאוד על נפשו וסיפר להם שגם הוא חשוך בנים זה שנים רבות. ועתה מרגיש הוא, כי בעטיו של אותו מקרה הקדוש ברוך הוא מונע ממנו פרי בטן. לפיכך, מבקש ומתחנן ומיחל שיסלחו לו על מעשה אוילי זה.

ואכן, לאחר רוב הפצרות ותחנונים מחלו לו על כך בלב שלם, יצא אל ביתו בלב קל. לא חלפה שנה מעת בקשת המחילה ונולד להם בן זכר, ומיד לאחריו עוד הרבה ילדים בצפיפות גדולה, כדי להשלים את כל השנים החסרות...

דע לך, כבוד הרב, שהבדיחה העצובה שסיפרתם השפיעה עלי מאוד. אמרת בליבי, שלא יתכן שהילדים שלי הגיעו לגיל מצוות ואין שום הבדל בינם לבין הבנות שלי – הן לא מניחות תפילין, והם לא מניחים תפילין... למחרת השבת ביקשתי מן הבנים להתחיל להניח תפילין, כעבור זמן מה הם

קבוצה מחסידי, בבית-העלמין הישן בוורשה. לאחר שהשתטח על קבר זקנו הגדול, הרבי הזקן מסטריקוב, החל האדמו"ר לסייר בין המצבות הסמוכות. היו שם מצבות עתיקות-יומין של חסידים, לצד מצבות של ילדים שלא טעמו טעם חטא. כל קבר וכל מצבה – עולם ומלואו. שורות-שורות של מצבות המקלות היסטוריה של מאות שנים.

לפתע נעצר האדמו"ר ליד אחת המצבות, ובהתרגשות גדולה קרא: "ר' נתן בוימגולד!... איי, איי, איי ר' נתן!..."

לאחר שהפליג בהרהוריו שעה קלה, צף ועלה, כמתהום הנשייה, מעשה ישן, הקשור באחד הנכבדים והחשובים שבקהילת חסידי וורקה בוורשה – תלמיד-חכם ובעל ממון, ר' גבריאל בוימגולד שמו, אביו של אותו ר' נתן, שליד קברו ניצב עתה האדמו"ר.

"זה היה באחד מלילות השבוע", פתח האדמו"ר את סיפורו, שכמו העביר את החבורה הסובבת אותו לימים אחרים. "על דלת ביתו של ר' גבריאל בוימגולד נשמעו נקישות קלות. בעל הבית ניגש לפתוח את הדלת בהתלהבות של מצווה. מן הסתם, הרהר בלבו, אין זה אלא אחד מאורחיי המסורתיים, עני או גלמוד המשחרים לפת לחם.

אולם להפתעה שנגלתה לעיניו לא פילל: בפתח הבית עמדו שניים מצדיקי הדור, מפארי יהדות פולין, רבו של ר' גבריאל, הצדיק הקדוש רבי יצחק מוורקה, ולצידו ידידו הטוב, הגאון הקדוש רבי יצחק-מאיר מגור, בעל 'חידושי הרי"ם'. ר' גבריאל הנרגש פתח את דלת ביתו לרווחה, ובדחילו ורחימו, ועם כל גינוני הכבוד האפשריים, קיבל את פני אורחיו הנכבדים.

תוך כדי דיבור התקרב ר' גבריאל אל רבו, הרבי מוורקה, והתעניין לסיבת בואם של הצדיקים בצל קורתו. הרבי מוורקה גילה לתלמידו החביב כי מטרת בואם היא לאסוף כסף למטרות חשובות – מצוות פדיון-שבויים ומצוות הכנסת-כלה. עוד הוסיף ואמר כי בדעתם לבקר, בימים הקרובים, בביתם של עוד כמה וכמה מנגידי החסידים, כדי שיוכלו לרכז את הסכום הגדול הדרוש למימוש שתי המשימות הקדושות.

בימים ההם נהגו עשירי ורשה להחזיק בביתם ארגז מיוחד של כסף מזומן – לעסקה מזדמנת שאי-אפשר לדחותה, למטרות צדקה דחופות, וכיוצא באלה. ר' גבריאל עזב לרגע קט את טרקלין האורחים ונכנס לחדר-עבודתו. כעבור דקה, לאחר שבדק את תכולת קופסת הכסף שלו, חזר אל הטרקלין.

"יאמר-נא לי רבנו, לאיזה סכום של כסף בדעתם להגיע בסופו

מצוות. אבל כיום, לצערנו הרב, הבנות רואות שגם בנים שהגיעו לגיל מצוות אינם מניחים תפילין ולא לומדים תורה, ובכל זאת נהוג לעשות להם 'בר מצווה'. אומרות הבנות – אם כך גם אנחנו רוצות שיעשו לנו 'בת מצווה'! במה אנו שונות מן הבנים?...".

כעבור כמה שנים ניגש אלי יהודי ופתח עימי בשיחה: "הרב לא מכיר אותי. אני מקרית גת ופעם הייתי בדרשה שנשא הרב בליל שבת בעיר. בתוך הדברים סיפר הרב בדיחה מדוע החלו בימינו לערוך לבנות טקס 'בת מצווה' כמו לבנים.

דע לך, כבוד הרב, שהבדיחה העצובה שסיפרתם השפיעה עלי מאוד. אמרתי בליבי, שלא יתכן שהילדים שלי הגיעו לגיל מצוות ואין שום הבדל בינם לבין הבנות שלי – הן לא מניחות תפילין, והם לא מניחים תפילין... למחרת השבת ביקשתי מן הבנים להתחיל להניח תפילין, כעבור זמן מה הם עברו ללמוד בבתי ספר דתיים! הדבר השפיע על כל הבית, עד שהחלטנו כולנו לחזור בתשובה. ברוך ה', כיום כולנו שומרי תורה ומצוות, מקפידים על קלה כבחמורה". סיים רבי שלום את סיפורו ואמר לרבי ראובן: "אתה רואה, אנו יודעים איך מוציאים נשמה, אבל איך מכניסים נשמה איננו יודעים... מי היה מאמין, שהלצה שסופרה אגב ארחא במהלך דרשת ליל שבת ולא תוכננה מראש, תחזיר בתשובה שלמה משפחה שלמה בישראל!".

בימים ההם נהגו עשירי ורשה להחזיק בביתם ארגז מיוחד של כסף מזומן – לעסקה מזדמנת שאי-אפשר לדחותה, למטרות צדקה דחופות, וכיוצא באלה. ר' גבריאל עזב לרגע קט את טרקלין האורחים ונכנס לחדר-עבודתו. כעבור דקה, לאחר שבדק את תכולת קופסת הכסף שלו, חזר אל הטרקלין.

"יאמר-נא לי רבנו, לאיזה סכום של כסף בדעתם להגיע בסופו של דבר?", פנה אל רבו בהכנעה ובענוות-הן.

"שלושת-אלפים רובל!", השיב לו הרבי מוורקה. ר' גבריאל חזר לחדר-העבודה, מנה את הכסף,

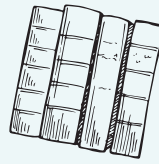
וכעבור רגעים אחדים אחז בידו צרוד שהכיל את מלוא הסכום שנקב בו הרבי – שלושת-אלפים רובל, טבין ותקילין!

האדמו"ר מוורקה ומגור קמו ממקומותיהם, משהאים לנוכח נדיבות-הלב הבלתי-רגילה, מודים לר' גבריאל בכל לשון ומרעיפים על ראשו ברכות. ואולם התפעלותו של הרבי מגור עלתה על גדותיה וכעבור רגע פנה אל ר' גבריאל, החסיד המופלא, ושאלו: "יסביר לי מה, מה גרם לך לתת לרבי את מלוא סכום הכסף, ומה טעם יצאת מגורך לתת סכום גדול ועצום שכזה?".

בשלהי שנת תשנ"ה ביקר האדמו"ר הקודם מסטריקוב, בראש

כששמע ה'חידושי הרי"ם' תשובה מרגשת זו יוצאת מפיו של חסיד וורקי אמיתי, היודע להוקיר ולכבד חכמים, נשא תכף ומיד תפילה חרישית שנשמעה היטב באוזני העומדים סביב – "חסיד כזה, אשר כבוד רבו יקר אצלו עד כדי כך, עמו חושק אני להשיא את צאצאיו"

הוא מוסיף להרהר תוך כדי אמירת המילים
'שהחזרת בי נשמתו בחמלה', ועדיין אין פיתרון
לשאלה המנקרת בו. ואז אמר את צמד המילים
החותמות 'רבה אמונתך', ומיד ניצת זיק בעיניו. 'אה,
על זה אני מודה, בוודאי, פשיטא שיש להודות על
כל גרם אמונה שיש בי, ועל אחת כמה וכמה ש'רבה
אמונתך' - שאני מצויד בכמויות גדולות של אמונה...
אני מודה על המתנה שקיבלתי להיות יהודי מאמין, על
כך אני מודה! הרהר, ויצא בריקוד ב'מרחבי' הצינוק
הצפוף...

היה זה בשנת תרפ"ח. הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, הגיש
בקשה להשתחרר מרוסיה הנצורה ולעלות לארץ ישראל, אך
השלטונות לא ראו זאת בעין יפה, ובשנת תר"צ נשפט בעוון מרד
ונשלח לעבודות פרך בסיביר הרחוקה והקפואה. בחלק מהזמן נאסר
בצינוק קטן וצפוף, שם שהה בתנאי אסתטיקה ירודים להחריד
ובלי כל יכולת לחשוב אפילו בדברי תורה.

באחד הימים, כשהתעורר ועמד ליטול ידיו בשחרית, החל
לומר 'מודה אני' כמנהגו של כל יהודי מדי בוקר. רבי יחזקאל אינו
ממלמל מבלי להרהר, ומתחיל להתבונן: 'על מה בעצם אני מודה?
הרי הוגליתי מבית, נזרקתי מעירי, נענשתי על לא עוול בכפי. אני
יושב בצינוק נורא ומצחין, ואפילו להרהר בדברי תורה או להתפלל
אסור כאן. על מה אני מודה?'

הוא מוסיף להרהר תוך כדי אמירת המילים 'שהחזרת בי נשמתו
בחמלה', ועדיין אין פיתרון לשאלה המנקרת בו. ואז אמר את צמד
המילים החותמות 'רבה אמונתך', ומיד ניצת זיק בעיניו. 'אה, על זה
אני מודה, בוודאי, פשיטא שיש להודות על כל גרם אמונה שיש
בי, ועל אחת כמה וכמה ש'רבה אמונתך' - שאני מצויד בכמויות
גדולות של אמונה... אני מודה על המתנה שקיבלתי להיות יהודי
מאמין, על כך אני מודה! הרהר, ויצא בריקוד ב'מרחבי' הצינוק
הצפוף...

הבה נשמח, נודה ונערך: יש לנו את היכולת להאמין, להתחבר,
להישען, להרגיש שיש לנו אבא שבשמים, יש לנו על מי לסמוך!
אשרינו מה טוב חלקינו, שאנו יהודים מאמינים בני מאמינים!
פניני פרשת השבוע

של דבר?", פנה אל רבו בהכנעה ובענוות-חן.

"שלושת-אלפים רובל!", השיב לו הרבי מוורקה.

ר' גבריאל חזר לחדר-העבודה, מנה את הכסף, וכעבור רגעים
אחדים אחז בידו צרור שהכיל את מלוא הסכום שנקב בו הרבי -
שלושת-אלפים רובל, טבין ותקילין!

האדמו"רים מוורקה ומגור קמו ממקומותיהם, משתאים לנוכח
נדיבות-הלב הבלתי-רגילה, מודים לר' גבריאל בכל לשון ומרעפים
על ראשו ברכות. ואולם התפעלותו של הרבי מגור עלתה על גדותיה
וכעבור רגע פנה אל ר' גבריאל, החסיד המופלא, ושאלו: "יסביר לי
מר, מה גרם לך לתת לרבי את מלוא סכום הכסף, ומה טעם יצאת
מגדרך לתת סכום גדול ועצום שכזה?".

ר' גבריאל נשם עמוקות, ברר את מילותיו, ובהתרגשות גדולה
פנה להסביר לרבי מגור: "אכן, אמת כי אינני חייב לתת סכום כסף
גדול כל-כך, שהרי מצינו בהלכות צדקה דינים מפורשים הקובעים
כמה צדקה על האדם לתת, ואף מציבים לו סייגים במצווה זו. אולם
כאשר לגד עיני עומד כבודו של מורי ורבי הקדוש (מוורקה),
חשבתי לעצמי כי אין זה יאה שהרבי בכבודו ובעצמו יסובב על
פתחי נדיבים ויסביר להם את גודל מצוות הצדקה. על-כן, כדי
לחסוך מהרבי חוסר נעימות ופגיעה בכבודו, נתתי בידו את מלוא
סכום הכסף הדרוש".

כששמע ה'חידושי הרי"ם' תשובה מרגשת זו יוצאת מפיו של
חסיד וורקי אמיתי, הוידע להוקיר ולכבד חכמים, נשא תכף ומיד
תפילה חרישית שנשמעה היטב באוזני העומדים סביב - "חסיד
כזה, אשר כבוד רבו יקר אצלו עד כדי כך, עמו חושק אני להשיא
את צאצאיו".

ואכן, תפילת הרבי מגור נענתה ונתקיימה ברבות הימים, כאשר
בנו של ר' גבריאל, הלוא הוא ר' בעריש בוימגולד, נשא לאישה את
נכדת בעל ה'חידושי הרי"ם', בת-בנו, הצדיק רבי אברהם-מרדכי
מגור.

"כאלה היו חסידים בדורות הקודמים!", סיים האדמו"ר המנוח
מסטריקוב את סיפורו. "ואני זכיתי להכיר היטב את ר' נתן, שהיה
חסיד בעל מידות נאצלות, אהוב על הבריות, וכל ימיו ישב על
התורה והעבודה", הוסיף בהצביעו על קברו של ר' נתן, בן-זקונו
של ר' גבריאל בוימגולד.

(על-פי 'צעירי הצאן', סטריקוב)

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים את היום!

ישראל
למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

- ווארט יומי • סיפור יומי
- הלכה יומית • אור החיים
- הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף
- היומי • זיכרון לצדיק

פנינים על הפרשה:

חובת הזדירות בקדושת בית הכנסת

ויחלם והנה שלם מצב ארצה וכו' (בראשית כח, יב). אפשר לרמז על בית הכנסת, דראה יעקב אבינו עליו השלום בתי כנסיות שעתידים בני ישראל להתפלל בהם, וראה שבתי כנסיות של מטה יש כנגדן בתי כנסיות מכוונות למעלה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (זוהר ח"ב נט): דכל מקום קדשה למטה יש כנגדו למעלה. והנה שלם גימטריא שתי פעמים 'היכל', לרמז על היכל של מטה והיכל של מעלה, וזהו שאמר מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הוא היכל כנגד היכל, והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו לקבל תפלותיהם של ישראל, אחר כך והנה ה' נצב עליו, לקבל התפלה:

הקב"ה יושב בביהבנ"ס המכוון כנגדו לקבל התפילה

ואפשר דלזה רמז הנביא (חבקוק ב כ) 'וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ', בא להזהיר בני ישראל, כשיכנסו להיכל מלכו של עולם שהיא בית הכנסת, ידעו ויבינו שיש בית כנסת מכוונת כנגדה למעלה שבה יושב הקדוש ברוך הוא לקבל התפלה. ועל זה צריכים להתנהג בקדושה יתרה, ויבשו ויפלטו וירעדה תאחזם, שלא ישיחו שיחת חלין ולא יתעסקו בשום דבר אפלו בדברי תורה וזולת בתפלה בכונה מכוונת:

וזהו שאמר ו' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ', 'הס' גימטריא 'היכל', ועוד, 'מפניו כל הארץ' ראשי תבות גימטריא 'היכל'. והכונה, 'וה' בהיכל קדשו', דהינו בשעת התפלה שישאל יושבים בהיכל שהיא בית הכנסת הרמז בראשי תבות 'מפניו כל הארץ', כיון שהקדוש ברוך הוא יושב בהיכל שכנגדו למעלה, התקן עצמו למה שרמז בהיכל שהוא 'הס' גימטריא של 'היכל', דהינו הס שלא להזכיר שום דבר זולתי התפלה, וזהו שסמך לזה 'תפלה לחבקוק' (שם ג, א):

(מחשוף הלבן פרשת ויצא)

מורא בית הכנסת והשכמה לתפילה

בראשית (בראשית א א). אותיות 'בית ראש', לרמז על בעל תשובה שצריך להזהר להשכים ולהעיר לבית הכנסת מדי יום ביומו, כי הוא תקון גדול לכפרת עונותיו ולקבלת תשובתו, מפני שהתפלה במקום קרבן, כמו שנאמר (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו'. ויותר מזה אמרו (ברכות לב:), דגדולה תפלה יותר מן הקרבנות, שנאמר (ישעיה א טו) 'גם כי תרבו תפלה'. וכיון שכל כך גדול כחה של תפלה צריך להזהר בעל תשובה שלא יבטל שום תפלה:

יזהר במורא בית הכנסת

וישמר כל הדברים שאמרו חכמינו ז"ל בעניני בית הכנסת, דהינו שיהיה עליו מורא בית הכנסת לפי שהשכינה בבית הכנסת, וכיון שהשכינה שם צריך להיות עליו מורא השכינה שלא ידבר שם דברי חל רק דברי תפלה. גם יטהר מחשבתו שלא יחשב מעניני העולם, כי עקר התפלה בלב היא, כמו שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם'. לכן צריך שיהיה לבו פנוי מכל מחשבה, כדי שיתפלל בכונה, ולא ידלג שום תבה ויענה כראוי, ויחשב בלבו כי לא נברא כי אם לעבודתו יתברך, וינהג קדושה יתרה בבית הכנסת:

יהיה מעשרה ראשונים בבית הכנסת

וגם כן צריך שיהיה מקדים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים, שגדול שכן עשרה ראשונים כדאמרו רבותינו ז"ל (ברכות מז:). וגם כן צריך להתאחר שלא לצאת מהרה מבית הכנסת שלא יהיה נראה עליו כמשאוי. וזה רמזו גם כן במלת בראשית, בראשית כמשמעה שיהיה ראשון בבית הכנסת, והיא נמי אותיות 'בשארית', דהינו דצריך להשאיר מהאחרונים בבית הכנסת. ובעל

עצות וסגולות:

עניני תפילה (א')

בכל תפילה נתקן דבר חדש

והתפלות הם דברים העומדים ברומן של עולם, שעל ידן מתקנים כל העולמות. ובכל תפלה נתקן דבר מחדש, דאין תפלת היום דומה לשל מחר, ואין תפלות החל דומות לשל שבת, ולא לשל ראש חודש, ולא לשל ימים טובים. ואין שבת דומה לחברו, ואין ראש חודש יום טוב דומה לחברו. וגם בכל יום ויום בעצמו, אין תפלת ערבית דומה לשל שחרית, ולא שחרית למנחה וכיוצא, עצמו השנויים מספר. הכלל הוא, כל תפלה עושה פעלה מחדש.

(אלף בינה, אות דל"ח ג)

כל הערכים באים רק על ידי תפילה

כל שאלותיו וצרכיו של אדם שהוא שואל מה, הכל בתפלה, רק שיכון בתפלתו כראוי והשם מקבל תפלתו ועושה לו צרכיו.

(אלף בינה, אות אל"ף ד)

יפנה את מחשבתו כדי שתקבל תפילתו

צריך האדם לפנות מחשבותיו מכל הבלי העולם, וידע שהוא לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, כדי שבזה תקבל תפלתו, דהתפלה היא עבודה שבלב, כמו שכתוב (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם'.

(אלף בינה שם)

ופגם התפלה הוא כשאדם חושב בשעת התפלה מחשבות של הבלי העולם. דצריך בשעת התפלה לפנות כל מחשבות מדעתו ולא יערב שום מחשבה עם מחשבת התפלה.

(שם, אות ב"ח ז)

המאמין שהמלך מקשיב לתפילתו – אינו נחפז

ולא ישים לבו ודעתו רק בתפלה, וידע מה שמוציא בשפתיו, ויוציא הדברים בנחת ובמתון, וכיר ויבין כי הוא בבית המלך ועומד לפני המלך, ויראה ורעד יבוא בו. ואם עושה בהפך מזה הרי הוא נקרא כופר, שאינו מאמין שהמלך שם ומקשיב לדבריו. שאם מאמין שהמלך שם ומקשיב דבריו, לא שייך שיידבר בחפז ויבליע דבר בתוך דבר, על זה נאמר אין זה מברך אלא מנאץ, אם כן בהכרח כופר הוא. על כן איש הירא צריך לשמר עצמו בעת התפלה שמירה גדולה עד מאד.

(בגדי השרד, הלל)

התשובה צריך להזהר בזה יותר:

(גנוזי המלך, תיקון התשובה אות יא)

הצדיק מתפלל שתשאר נשמתו נקיה וטהורה

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש. ושבתני בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים (שם פסוקים כ-כא). בא לרמז, דהצדיק הזה, כיון שכל מגמתו לעבד את ה' ביום ובלילה בעבודה רבה, נתיאם שמה יתגבר עליו יצרו ויבטלו חס ושלוש מעבודת ה' ויחטיאו, ולפיכך הוא נודר לה' שיהיה בעזרו עד שתחזור נשמתו למקומה הראשון. וזהו שאמר וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, שהיא עבודת ה', ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש, כדי שלא אתבטל מעבודתו, ושבתני בשלום אל בית אבי, דהינו שתחזור נשמתו נקיה, שלמה, ויטב אל בית אביה כנעוריה. אז, כשיהיה כך, והיה ה' לי לאלהים, ראוי לקרא עליו אלהיו, שעשה רצונו, דמי שאינו עושה רצון ה' אינו נקרא אלהיו, דאם הוא אלהיו למה אינו מקים מצותיו, כמו שנאמר (מלאכי א ו) 'ואם אב אני איה כבודי ואם אדוני אני איה מוראי'. עוד מבקש הצדיק הזה [וכו']. וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, וזה הנדר, כל מה שיתן אותו ה' חכמה וממון ויהנה ממנו לאחרים, והכל לשמו יתברך, וזהו לך:

(פיתוחי חותם פרשת ויצא)

צדיקים עובדים את ה' שלא על מנת לקבל פרס

תלמי ה' אמרתי לשמר דברייך (תהלים קיט גז). אפשר לומר, דהנה הצדיקים העובדים את ה' ביראה ואהבה ושמחה רבה, אינם מבקשים שום שכר על פעלתם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. וזהו שאמר אנטיגנוס איש סוכו עליו השלום (אבות פ"א מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם. דהנה דבריו כפולים, דמדקאמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, שמעינן מנה שיהיו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, אם כן אמאי הדר ותני בהדיא אלא הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, הא כבר שמעינן לה מדיוקא דרישא. אלא בעל כרחנו התנא עליו השלום תרתי דשלא על מנת לקבל פרס אשמועינן, חדא בעולם הזה וחדא בעולם הבא, דהעובד ה' יתברך מיראה ואהבה בשלמות אינו מבקש שכר אפלו לעולם הבא, דזו העבודה השלמה שאינה תלויה בשום דבר:

שתי דרגות ב'לא על מנת לקבל פרס'

ואפשר לפרש זה במה שאמר הכתוב (מלאכי ג יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלהים לאשר לא עבדו. דפריך בגמרא (חגיגה ט:) הינו 'צדיק' הינו 'עובד אלהים', הינו 'רשע' הינו 'לא עבדו'. ומשני, 'עבדו' ולא עבדו' תרויהו צדיקי גיגהו, אבל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה אותו מאה ואחד. ולפי דרכנו

גם כן אחי נחמא, ד'עובד אלהים' קרי להעובד שלא על מנת לקבל פרס לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ולא עבדו' קרי להעובד על מנת לקבל פרס אפלו בעולם הבא, דזה לגבי זה מקרי 'לא עבדו': (מעגלי צדק אות ח"ת)

צדיק ירדוף אחר האמת

והנה שלשה דברים אלה, אף על גב דהם מורים דקיומם תלוי בזולת, דהינו שהאמת צריך אדם להיות דבריו עם בני אדם באמת ומשאו ומתנו באמת, והמשפט דהינו צריך לעשות משפט לבני אדם באמת שלא ישא פני דל ולא יתדר פני גדול רק בצדק ישפט, והשלוש לעשות שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, מכל מקום צריך לקיים תחלה שלשה דברים אלה בגופו ואחר כך יקיים בזולתו. וכך הוא הקיום שיקיים בגופו, תחלה הוא יקיים מדת האמת, וקיומה הוא, לפי שיער הרע מתעה האדם בדרך שקר ומלמדו כי אם שקר, ויצר הטוב מנחה האדם בדרך אמת ומעמידו על האמת, ופשוט לעין כל אפלו בעיני הרשעים שדברי יצר הרע שקר ודברי יצר הטוב אמת, לכן צריך האדם לרדף אחר האמת, כמו שאמר הכתוב (תהלים טו ב) ודבר אמת בלבבו, ואמר 'בלבבו' ולא 'בלבו' מורה על שני לבות שיש באדם, שהם יצר הרע ויצר הטוב, ויצר הרע דרכו לדבר שקר ויצר הטוב דרכו לדבר אמת, על זה אמר דוד המלך עליו השלום שיאחז צדיק דרכו של יצר הטוב ויהיה דובר אמת [וכו']:

(גנוזי המלך, תיקון התשובה אות ו)

צדיקים שמחים במלחמת היצר

עכשו בא לומר, דמה שרודף יצר הרע וגונדא דילה אחר האדם בכל יום לפתותו להחטיאו, ובכל יום מתחדש עליו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו לב) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו'. והצדיק נלחם בכל יום עם יצר הרע, ויצר גדול יש לו במלחמת יצר הרע בכל יום. וכמו שאמר רבותינו ז"ל במדרש (ב"ר ט ה), מפני מה צדיקים מתים, אלא כל זמן שהם חיים הם נלחמים ביצרם, כיון שהם מתים הם נחים, שנאמר (איוב ג יז) 'ושם ינוחו יגיעי כח', דינו מה שיגענו. והנה המלחמה הזאת שנלחם האדם עם היצר הרע, היא הגורמת לו ללמד תורה לשמה ולהתפלל תפלה כראוי ולקיים מצות כראוי, שאם לא נלחם עם היצר הרע והכניעו, אינו יכול לקיים המצות:

וזהו שאמר טוב לי כי צניתי, דהינו, על ידי מלחמת יצר הרע שאני נלחם עמו, דזה הענין לטובתי, למען אלמד חקיק, דעל ידי זה אני לומד תורה ומקיים מצות עשה שהם חקיק: אי נמי טוב לי כי צניתי, כפי מה שאמר רבותינו ז"ל (ברכות ה), דג דברים אינם באים אלא על ידי יסורין, שנאמר (תהלים צד יב) 'אשרי הנבחר אשר תיסרנו יה ומתורתק תלמדנו'. ובא לומר טוב לי הענין של היסורין ואני שמח בהם, שעל ידי זה אזכה לדעת תורתך, וזהו שאמר למען אלמד חקיק:

(אלף בינה אות ט"ת)

מסכת תענית ב – ח

משיב הרוח ומוריד הגשם בקמץ או בסגול

במשנה: להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו (תענית ב, א).

באמירת משיב הרוח ומוריד הגשם בתפילה, ישנם חילוקים בין הסידורים בניקוד תיבת הגשם, שיש שמנקדים הגשם בסגול תחת הג' ויש שמנקדים הגשם בתחת הג'.

ודנו הפוסקים הרבה בענין זה. והרבה מהפוסקים כתבו שהנוסחה העיקרית היא הגשם בסגול, וכתבו שהנוסחה לומר בקמץ נכנסה לסידורים על ידי מדקדקים שעליהם נאמר (משלי ה, ח) וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ, ולכן האומר הגשם בקמץ צריך בדיקה אחריו (שו"ת אפרקסתא דעניא ח"ב אור"ח סי' יח בשם הגה"צ ז"ל מנאסיד, קונטרס ברכות החיים, אוצרות ירושלים חלק רמח בשם בעל הפני מבין ועוד, והסכימו שם הרבה מגאוני דורנו, ועיי' קונטרס מכלכל חיים בחסד), ומצאו שהמשכילים הם אלו שהכניסו לסידורים לומר הגשם בקמץ (דברי קהלות עמ' 358). ובכל הסידורים הישנים היה כתוב בסגול (ראה אוצרות ירושלים שם בהרחבה).

ובספר דרכי הישר והטוב (עמ' כח) הובא שגשאל בעל ה"אך פרי תבואה" על ידי חזן שהיה בשנת אבילות אם יוכל לגשת לפני התיבה לתפילת גשם בשמיני עצרת, והשיב לו שאם מקבל על עצמו שלא לומר מוריד הגשם בקמץ אלא בסגול מתיר הוא לו להתפלל לפני התיבה. וכתב בשו"ת שמן רקח (לעוו, תליתאה אור"ח סי' לב) בטעם שאומרים הגשם בסגול, כיון שהכלל אצל המדקדקים הוא שאם התיבה היא בסוף הענין מנקדים בקמץ ואם היא באמצע הענין מנקדים אותה בסגול, וכיון שהזכרת הטל בברכת תחיית המתים היא חלק מהזכרת שבחו של מקום ושקולה היא כנגד תחיית המתים (ברכות לג.) ולכן לא רצו להפרידה משאר הזכרות השבח שבברכת תחיית המתים ולקבעה כסוף הענין בקמץ, אלא הכל המשך אחד בלי הפסק, ולכן אומרים אותו בסגול. ועוד האריך בזה בספר

נדפס בזכרון שלמה עמ' סג ועוד).

אות חיים.

אך בספר אז נדברו (סי' מח) כתב שובכל מקום יש לנהוג בזה כפי מנהגו ואין לומר על הנוהגים כאחד המנהגים שטועים הם. ועוד האריך בזה (ח"ב סי' נג) וביאר שינויי מנהגו בזה (עיי"ש). ובסידור הגאון מווילנא כתוב הגשם בקמץ. וכן כתב בשו"ת אגרות משה (אור"ח ד סי' מ אות טו) שצריך לומר מוריד הגשם בקמץ כיון שהוא סוף ענין.

ובקונטרס משיב הרוח הביא רבים הסוברים שצריך לומר הגשם בקמץ, וכן כתב באוצרות ירושלים (רצב, עמ' תתתרסז-עא) ובקונטרס כבוד צדיקים. וביארו בזה ראשי הישיבות על פי המבואר בסוגייתנו שזמן הזכרת גשמים קשור עם נטילת לולב, שלרבי אליעזר מזכירים את הגשמים משעת נטילת לולב ולרבי יהושע משעת הנחתו, וצריך ביאור מה השייכות בין נטילת לולב להזכרת גשמים. וביארו בזה שענין הזכרת גשמים אינו רק משום הזכרת שבחו של מקום כשאר השבחים המוזכרים בברכה זו, אלא ענינו הוא לריצוי כמו נטילת לולב, להזכיר את הגשמים להיות לנו לרצון. וכיון שענין הזכרת גשמים שונה משאר כל השבחים המוזכרים בברכה זו, לכן יש להפסיק ביניהם ולקדוה הגשם בקמץ כדרך סיום ענין (ראה אהלי שם ד עמ' נז, פירוש הרידב"ז לירושלמי תענית

הפסקה בתפלה במידים של תפלה בדע"ז וכדומה

בגמרא: ולא עוד אלא אפילו אמר מעביר הרוח ומפריח הטל אין מחזירין אותו (תענית ג, ב).

בסוגייתנו מבואר שמי שאמר מעביר הרוח ומפריח הטל במקום מוריד הטל, אין מחזירים אותו, אף שאמר בתוך התפילה דברים שאינם מסדר התפילה. וכתב בגליונות קהילות יעקב שמכאן נלמד שהמוסיף בתפלתו דברים שאינם נאמרים בתפלה ואינם שייכים אליה אין זה הפסק בתפלה ויצא ידי חובתו.

וכן כתב הריטב"א בסוגייתנו (ד"ה ושמעתי מאחד) בשם רבו שאם טעה אדם בתפלתו אפילו בדבר שאין לחזור עליו כשסיים את הברכה, והוא לא סיים עדיין את הברכה אלא אמר רק ברוך אתה ה', ואם יסיים את הברכה לא יוכל עוד לחזור, יכול הוא לומר למדני חוקיך ובכך נחשב הוא כמי שלא סיים את הברכה ויכול לחזור ולתקן את מה ששכח.

והריטב"א חלק עליו וכתב שבדבר שאין חוזרים עליו אין לעשות עצה זו, אבל בדבר שצריך לחזור עליו והוא אמר ברוך אתה ה'

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ג ס' ח) כתב שהמוסיף בברכה תיבות אחרות ותרגומים ובאורים שחז"ל לא תיקנו אותם והוא עושה כן לכוונת התפלה, הרי נמצא שעושה כן לדעת עצמו ואין דעתו להתפלל תפלה כתיקון חז"ל, ולכן אין תפילתו תפלה גם אם סבר שמותר לעשות כן (ראה או"ח ס' קיד ס"ז) וצריך לחזור לראש התפלה.

דין צורבא מרבנן בזמנינו

בגמ': ואמר רבא האי צורבא מרבנן דמי לפרצידיא דתותי קלא דכיון דנבט נבט ואמר רבא האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא הוא דקא מרתחא ליה וכו' (תענית ד, א).

בסוגייתנו מבואר ענינו של צורבא מרבנן, שדומה הוא לגרעין שתחת רגבי עפר שכיון שהוא צומח הרי הוא צומח בבת אחת, וכך גם תלמיד חכם כיון שייצא שמו הרי הוא הולך וגדל למעלה. ועוד אמר רבא שצורבא מרבנן שכועס תורתו היא שמרתחת אותו, וחייבין לדונו לכף זכות.

וכתב רש"י (ד"ה צורבא) שצורבא מרבנן הוא בחור חריף, שצורבא הוא מלשון חריפות, אבל תלמיד חכם זקן אינו נקרא צורבא אלא נקרא בשם ההוא מרבנן.

אך בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (דפוס לבוב ס' תכד) כתב שצורבא הוא מלשון רושם, כמו שתרגם אונקלוס צרבת (ויקרא יג כג) רושם, ואם כן יתכן שצריך הוא להיות גדול ומסומן כל כך עד שיהיו שואלים אותו דבר הלכה בכל מקום וידע להשיב, או שתהיה תורתו אומנותו, ואין כל אדם נחשב לצורבא מרבנן לענין נידוי (ראה מועד קטן טז.). וכן כתב למעשה בשו"ת התשב"ץ (ח"א ס' לג) שרק תלמיד חכם ששואלים אותו הלכה בכל מקום וידע להשיב וידע כל התלמוד נחשב לצורבא מרבנן שיכול לנדות לכבודו, ובשו"ת אבקת רוכל (סוס"י רב) הסכים בעיקר הדבר עם התשב"ץ שדוקא חכם מנדה לכבודו, אבל סיים שמה שהצריך התשב"ץ שלמד כל התלמוד לא מצינו לו חבר לא בראשונים ולא באחרונים ואולי דוקא לבני דורו כתב כן, אבל בדורינו לא נמצא מי שלמד את כל התלמוד כי אם אחד מעיר.

ובספר היוחסין (מאמר ב אות צ) האריך

ממטבע שטבעו חכמים בברכות אלא במי שמשנה את סיום הברכה ולא במי שמשנה באמצע הברכה (שו"ת הרשב"א ח"א ס' תעד), מכל מקום יש כאן איסור מטעם אחר משום הפסק בתפלה כיון שמפסיק בתפלתו בדברים שאינם מסדר התפלה. אך המהרש"ק בשו"ת טוב טעם ודעת (קמא י"ד ס' ריא) כתב שהדבר תלוי בין המתפלל ביחיד למתפלל בצבור, שהמתפלל בצבור מותר לו להתפלל בכל לשון ואם כן יכולים להחשיב תיבות אלו שאומר בלע"ז כחלק מהתפלה ואינם הפסק בתפלה, אך אם מתפלל ביחיד שאינו יכול להתפלל בלע"ז אלא בלשון הקודש (או"ח ס' קא ס"ד) אם כן אי אפשר להחשיב את התיבות שאומר בלע"ז כחלק מהתפלה כיון שאינו יכול להתפלל אלא בלשון הקודש, וכיון שאין הם נחשבים כחלק מהתפלה הרי הם הפסק בתפלה.

אך בשו"ת אמרי יושר (ח"ב ס' קלט) כתב שאין זה הפסק בתפלה גם ביחיד כיון שאינו ענין אחר אלא מענין התפלה הוא, ומכל מקום כתב לכתחלה אין לעשות כן לכל אדם שלא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול, אבל מי שראוי ליטול ודאי אין איסור בדבר.

ובשו"ת משנה הלכות (ח"ה ס' כו) כתב שגראה שלדעתו של האמרי יושר אין איסור לומר בתפילה מילים אלו בלשון לע"ז, אלא שכיון שהיה דורס פרוץ בכך שהיו הרבה בני אדם פשוטים שהיו נוהגים לדבר באמצע התפלה לכן החמירו וכתבו שלכתחילה אין להפסיק כן, אך מעיקר הדין אין איסור בדבר.

ואם יסיים את הברכה יצטרך לחזור לראש הברכה או לראש התפלה, יכול הוא לומר למדני חוקין וכך יחשב כמי שלא סיים את הברכה ולא יצטרך לחזור.

וכן פסק בביאור הלכה (ס' קיד ס"ז ד"ה בלא) שאם אחר שאמר ברוך אתה ה' נזכר ששכח משיב הרוח לא יגמור את הברכה אלא יסיים למדני חוקין כדי שיהיה כקורא פסוק לבד ויחזור למשיב הרוח ויגמור כסדר, והוא הדין ביעלה ויבא וכיוצא בזה אם שכח ונזכר אחר שאמר ברוך אתה ה' יסיים למדני חוקין ויחזור אחר כך ויאמר יעלה ויבא ותחזינה כסדר. והקשה באגרות משה (או"ח ד ס' צג) שהרי ודאי ברור ופשוט שאסור ללמוד אף פסוקי תורה באמצע התפלה ובאמצע ברכות, והלומד באמצע הוא הפסק גמור ובטל ברכה זו. ולכן כתב למעשה שלא יעשו כדברי הריטב"א וכפסק הביאור הלכה, אלא צריך לסיים מחיה המתים והמחזיר שכינתו לציון ולומר משיב הרוח ויעלה ויבא כדין הנזכר אחר גמר הברכה.

ולענין הפסקה בתפילה לומר כמה מילים באידיש או שפת לע"ז אחרת כמו רבוניה דעלמא כולה או הייליגער באשעפער או דערבארעמדיגער באשעפער וכיוצא בו דברי תחנונים, כתב בשו"ת צפנת פענח (ס' רעז) שאסור לעשות כן כיון שאסור להפסיק בתפלה בשום דבור גם אם הוא דבור של שבח, וכדרכו של האגרות משה הנ"ל. ואף שאין בזה משום משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות שלא יצא ידי חובתו (ברכות מ:) כיון שלא אמר את הברכה עצמה כתקונה, שאין דין משנה

דעתו, שעל פי היתר זה נהגו להשיח היום בסעודה כיון שאין יושבים בהסיבה אלא זקופים, וכתב לפי זה שביליל הסדר שיושבים בהסיבה צריך להיזהר שלא להשיח בסעודה כיון שבישיבה בהסיבה יש לחשוש לקדימת קנה לזושט וכדברי הפרישה. אך בשו"ר ברכה (שם) חזר בו החיד"א וכתב שכיון שהפרישה עצמו כתב שלא מצא חילוק זה בשום מקום, קשה לסמוך על קולא זו, וגם מדברי השו"ע שפסק הלכה זו שאין מסיחין בסעודה אף שבזמנו כבר לא נהגו לאכול בהסיבה (או"ח סי' קסז ס"א) מוכח שגם בישיבה שלא בהסיבה אין להשיח בסעודה. וכן נקט בפרי מגדים (שם א"א סק"א) שגם בזמנינו שאין יושבים בהסיבת שמאל אין להשיח בסעודה.

יש אומרים שבאכילה לצורך מצוה אין בה משום סכנה ומותר להשיח בסעודה, וכן הביא בספר לקוטי בתר לקוטי (מגילה יב:) בשם עיון מנחם שלכן נוהגים ישראל לפתוח בדברי תורה בסעודות שבת דווקא ולא בימות החול, כיון שבימות החול חוששים שמא יקדימו קנה לזושט, אך בשבת שהאכילה היא מצווה והמצווה מגינה ומצלת אין לחשוש לסכנה ולכן פותחים בסעודה זו בדברי תורה. אמנם כתב בשו"ת הק' (שער האותיות אות ק בהג"ה) שגם אם הדיבור הוא לצורך מצוה כגון לעניית אמן או כיוצא בזה אסור לענות משום שאין מסיחין בסעודה, (וראה מה שכתב שם עוד לענין עניית אמן בשעת האכילה משום הפסק).

אין מסיחין בשעת הסעודה

בגמ': אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לזושט ויבא לידי סכנה (תענית ה, ב).

בסוגיותנו מבואר שאין מסיחין בסעודה מחשש שמא יקדים קנה לזושט, כיון שכשיוצא הקול נפתח אותו כובע שעל פי הקנה ונכנס בו המאכל ומסתכן. וכן נפסק להלכה (שו"ע או"ח סי' קע ס"א). ודנו הפוסקים אם יש היתר בדבר לשוח בשעת הסעודה, כיון שמנהג העולם הוא לשוח גם בשעת הסעודה, וכדברי החיד"א (ברכי יוסף שם סק"א) שכל ימיו נצטער על זה שראה לחכמים זקנים שאינם נזהרים בזה, ושהתהלך בין קדושים חסידי דורו ואדם מהם לא זכר להיזהר בזה, ושנות דור ודור הם מדברים בשעת הסעודה ואינם גוזקים מזה, והזקנים מעידים שגם לא שמעו מזקניהם להיזהר בזה.

והפרישה (סי' קע סק"א) כתב שיש לומר שדווקא בזמנם שהיו אוכלים בהסיבה על צד שמאל והזושט היה למעלה והקנה למטה, וכשהיו מדברים היה נפתח הכובע שעל הקנה והיה האוכל יכול להיכנס לתוכו והיו באים לידי סכנה, לכן אמרו שאין מסיחין בשעת הסעודה. מה שאין כן בזמנינו שאין יושבים בהסיבה אלא זקופים אין לחשוש לכניסת האוכל לקנה ולכן יכולים להשיח בשעת הסעודה. וסיים הפרישה וכתב שמכל מקום לא מצא חילוק זה בשום מקום. והחיד"א (ברכי יוסף שם) כתב שכשראה את דברי הפרישה נתישבה

לחלוק על דברי רש"י בסוגיותנו שכתב שרק תלמיד חכם צעיר נקרא צורבא מרבנן, והכיה שגם תלמידי חכמים זקנים נקראים לפעמים צורבא מרבנן, והאריך בזה בספר דברי סופרים (ח"ג סי' קעג) וכתב שדבריו יכנונו לפי מה שכתב בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג הנ"ל שצורבא מרבנן הוא מלשון רושם וחשיבות, ואם כך גם תלמיד חכם זקן יכול ליקרא בשם צורבא מרבנן (וראה שם עוד).

ולענין דין צורבא מרבנן בזמנינו שיכול לנדות אם משהו פגע בכבודו שלו, כתב בשו"ת שבות יעקב (ח"א סי' קמד) שאף שאין בזמנינו דין תלמיד חכם ממש מכל מקום דין צורבא מרבנן יש גם בזמנינו, לפי פירוש רש"י שפירש שצורבא מרבנן היינו בחור חריף, וחריפות כזו כחריפותו של בחור נמצאת גם בזמנינו. וכן כתב בתומים (סי' טו סק"א), וכתב שחלילה להשפיל כבוד התורה ולומדיה ולומר שגם צורבא מרבנן אין בדורינו, ואדרבה בדור יתום עלינו לסלסל ולרומם הוגי תורה ולעשות חיזוק ביותר, כיון שמאז שחזלנו לחלוק יקר וכבוד ללומדי התורה לשמה כראוי, פסקו הוגי דת ה' על בוריה כיון שחושבים כל העם שכולם שוים תלמידי חכמים כעמי הארץ. והביא זכר לדבר ממה שכתב בשו"ת מהר"ק (סי' כה) שצריך להפך בזכותו של צורבא מרבנן, אף שדברי מהר"ק נאמרו בזמן הזה, הרי שגם בזמנינו יש צורבא מרבנן. וכן כתב בשו"ת מהר"ם שיק (אה"ע סי' ו) שיש דין צורבא מרבנן בזמנינו, ולכן תלמיד חכם של זמנינו מותר לו לישא כהנת ואין לו לחוש לאיסור עם הארץ לישא כהנת (אה"ע סי' ב ס"ח), כיון שתלמיד חכם של זמנינו אינו בגדר עם הארץ של זמן חז"ל אלא בגדר צורבא מרבנן. אך החיד"א (דבש לפי מערכת הת"ו אות מא) כתב להוכיח שגם צורבא מרבנן אין בזמנינו, וכתב שם תוכחת מוסר ללומדי התורה בזמנו שמתגאים בלימודם את התלמוד ומחמת כן אינם רוצים ללמוד מוסר ולקבוע לימודם בחוק לישראל שסידר החיד"א ללמוד גם תנ"ך ומוסר כיון שהם מתגאים בלימודם, וכתב החיד"א שראוי להם לדעת שגם דין צורבא מרבנן אין להם ואין להם להתגאות בלימודם.

תענית על הגשמים כשירדו גשמים בחג הסוכות ופסקו אחד כך

בגמ': תנו רבנן יורה שמורה את הבריות להטיח גנותיהן ולהכניס את פירותיהן ולעשות כל צרכיהן דבר אחר שמדוה את הארץ ומשקה עד תהום שנאמר תלמיה רוח נחת גדודה ברביבים תמגנה צמחה תברך (תענית ו, א).

בשולחן ערוך (או"ח ס' תקעה) נתבאר סדר התעניות שמתענים הציבור כשאין גשמים יורדים בארץ ישראל, ומבואר (שם ס"א) שאם הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו גשמים מתחילים להתענות. ודנו הפוסקים בדין מקום שירדו בו גשמים בחג הסוכות ופסקו מלידד והגיע י"ז במרחשון ולא ירדו עוד, אם גם מקרה זה הוא בכלל דין התענית על שלא ירדו גשמים כיון שהגשמים שירדו בחג ירדו לפני זמנם ואינם עולים להיחשב כגשמים שירדו בשנה זו, או שמא נחשבים הם כגשמי השנה ואין שנה זו נחשבת כשנה שלא ירדו בה גשמים. וכתב בספר ברכות מים (להר"ר משה מרדכי מיוחס, או"ח ס' תקעה ס"א) בשם ספר שולחן מלכים (כתב יד) שהוא ממנהגי גאוני ארץ ישראל, שדייקו מדברי הרמב"ם שרק אם לא ירדו גשמים כלל בשנה זו יש לדון דיני תענית כשנה שלא ירדו בה גשמים, אבל אם ירדו גשמים בחג אין מתענים. וביאר בברכות מים שראיתם היא ממה שכתב הרמב"ם (תעניות פ"ג ה"א) שהרי שלא ירדו להם גשמים כל עיקר מתחלת ימות הגשמים, אם הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו

גשמים מתחילין תלמידי חכמים בלבד להתענות שני וחמישי ושני. ומה שכתב הרמב"ם דין זה רק כשלא ירדו גשמים כל עיקר, משמע שאם ירדו גשמים בחג אין מתענים. ועוד הביא ראיה ממה שכתב הגינת ורדים בספר גן המלך (ס' קמו) שמי שטעה בליל יום טוב האחרון של חג הסוכות והזכיר בתפלתו גשם במקום טל, אינו צריך לחזור ולהתפלל תפלתו כדין כל מי שטעה בימות החמה והזכיר גשם, מפני שכיון שבמוסף שלמחר מזכיר והיה ראוי להזכירו מבערב לולא שחוששים שלא יתערבבו הצבור, אם כן זמנו של גשם הוי מבערב ומי שטעה והזכיר בלילה גשם הרי הזכיר גשם בזמן הגשמים. וכתב בברכות מים שמדבריו נלמד גם לענין תעניות, שאם ירדו גשמים בליל יום טוב האחרון של חג הסוכות נחשבים גשמים אלו כגשמים שירדו בזמנם, כיון שליל יום טוב האחרון של חג כבר הוא זמן ירידת גשמים וכדברי הגינת ורדים.

ובשו"ת וישב אברהם (או"ח ס' סח) כתב בתחילת דבריו להוכיח מסוגייתנו שגשמים שירדו לפני חודש מרחשון אינם נחשבים לגשמים שירדו בימות הגשמים, ואם ירדו גשמים רק בחודש תשרי ואחר כך פסקו מלידד צריך להתענות. שבסוגייתנו הובאה ברייתא שבה נאמר שיורה הוא שיוורד במרחשון ומלקוש בניסן, אתה אומר יורה במרחשון ומלקוש בניסן או אינו אלא יורה בתשרי ומלקוש באייר, תלמוד לומר בעתו, ועתו זמנו של הגשם הראשון שהוא הרביעה הראשונה הוא בחודש מרחשון ולא בחודש תשרי. ואם כן מבואר שחודש תשרי אינו זמן ירידת גשמים, ואם כן גשמים שירדו

בו אינם נחשבים לגשמים שירדו בזמן הגשמים של שנה זו. אך שוב כתב שממה שצידדה הגמרא לומר שיורה הוא בתשרי נראה שגם חודש תשרי הוא זמן ירידת גשמים, וגם לפי מסקנת הגמרא שיורה הוא במרחשון יש לפרש כוונת הגמרא שגם אם לא ירדו גשמים עד מרחשון ובמרחשון התחילו לירד נחשב הדבר שירדו בזמנם, אבל ודאי גם חודש תשרי הוא זמן ירידת גשמים. שהכל תלוי במה שהגשמים יכולים להצמיח, וגשמים שיוורדים בתשרי כבר יכולים להצמיח. ומכל מקום כתב שיתכן שרק גשמים שירדו בשמיני עצרת שהוא זמן שאלת גשמים נחשבים לגשמים שירדו בזמנם, אבל גשמים שירדו בחג יש להסתפק אם כיון שסימן קללה הוא בחג אינם נחשבים לגשמים שירדו בזמנם, ולא הכריע בשאלה זו. והעיר על הברכות מים הג"ל שנקט שגם גשמים שירדו בחג נחשבים לגשמים שירדו בזמנם והוכיח כן מדברי הגינת ורדים, שלכאורה דבריו תמוהים, כיון שהגינת ורדים כתב רק שמליל שמיני עצרת הוא זמן ירידת גשמים ולא בשאר ימי חג הסוכות.

לימוד בחברותא או ביחיד

בגמ': אמר רבה בר בר חנה למה נמשלו דברי תורה כאש שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה' לומר לך מה אש אינו דולק יחידי אף דברי תורה אין מתקיימין ביחיד והיינו דאמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב חרב אל הבדים ונאלו חרב על שונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בד בבד בתורה (תענית ז, א).

בסוגייתנו מבואר גודל הענין של לימוד בחבורה, שאמרו שכמו שברזל אחד מחדד את חברו כך תלמידי חכמים מחדדים זה את זה בהלכה, וכמו שאש אינו דולק ביחיד כך תלמידי חכמים אינם מתקיימים ביחיד, ותלמיד חכם שלומד ביחיד נענש בחרב ומיטפס וחוטא. וביאר בבד קודש (מועדים ע"ל רכט) שכיון שרק על ידי הלימוד בחברותא יכולים להינצל מהטעויות כיון שכשאחד טועה השני מתקנו, וכמו שביאר המהרש"א (ברכות סג:), נמצא שהלימוד בחבורה הוא מעיקר חוב מצוות תלמוד תורה ומי שלומד שלא

אבל בארץ ישראל יכולים גם ללמוד לבד ולהגיע לבירור האמת כיון שאוירה של ארץ ישראל מחכים (בבא בתרא קנח:). ובספר חסידים (ס' תתקמ) כתב שיש אדם מצליח בלימודו כשהוא עוסק לבדו יותר ממה שהיה מצליח אם היה לו חבר, ועליו נאמר (משלי ה יז) יהיו לך לבדך, ויש מי שמצליח יותר כשלומד עם רב וחברותא או אלא שהרב גאה ולא יודה על האמת או שהרב כעסן ויש לחשוש שמא יענישו או שהרב מבייש ומצער את התלמיד כשהוא אינו יודע להשיב או שהרב אינו הגון, וכן חבר או רב שצריך לרדותו או לנדונו או לעשות לו בושות, בכל אלו האופנים מוטב שילמוד לבדו פן יחניף לרבו או לחברו, ועל כולם אמרו (שם כג א) בין תבין את אשר לפניך. והפרי מגדים (בהקדה לספר נטריקון) כתב שכיון שהלימוד צריך צלילות הדעת ובבית מדרש שיש בו ציבור גדול ורעש אי אפשר לעיין כראוי, לכן אמרו (ברכות ה.) שאין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, והיינו שילמד כל אחד לבדו בד' אמות נפרדות בחדר מיוחד וילמד מה שלבו חפץ.

פשוטם ובהבנת טעמי הדינים ובהוראה למעשה, ובכולם יש תועלת במה שלומדים בחברותא, וכתב שם שבזמנינו לימוד התורה לפי הפשט נעשה ב"ה בחברותא בקביעות של שיעורים לרבים, ולימוד טעמי התורה אף הוא נעשה בחבורה במה שכל אחד מעיין בספרים הנדפסים ובטעמי ההלכות המבוארים בהם, אך לענין ההוראה למעשה כתב שם שטוב לעשות קובץ שיצא לאור מעת לעת ובו כל השאלות המעשיות שנשאלים בהם מורי הוראה ובו יכתבו מורי הוראה את דעתם, כדי שכשתבוא שאלה למעשה לפני הרב ידע כבר את אשר נתלבן בקובץ זה בחבורה של כמה וכמה רבנים וכך תהיה הוראתו הוראה שנתבררה ברבים ולא ביחדי.

והיעב"ץ (בהקדמת הסידור, סולם בית אל עמ' 13) כתב לענין תלמידי חכמים שאינם רוצים לעלות לארץ ישראל כיון שטוענים שבחול"י יש להם חברותא ללמוד עמו ובארץ ישראל יצטרכו ללמוד לבדם, וכתב היעב"ץ שלא נאמרו דברי סוגייתנו שהלומד לבדו אינו מגיע לבירור האמת אלא בחוץ לארץ,

בחברותא אינו מקיים מצוות תלמוד תורה כהלכתה, כיון שהלימוד בחברותא מועיל לבירור האמת ומצוות תלמוד תורה תכליתה הוא בירור האמת, ומי שמוותר על אמצעי לבירור האמת הרי זה לאות שאינו מקבל על עצמו לעשות כל הנצרך לבירור האמת, ולכן חסר לו בקיום מצוות תלמוד תורה, וזהו שאמרו עליו בסוגייתנו שהוא חוטא ונענש וכו'. ולפי זה כתב שהיינו דווקא במי שיכול ללמוד בחברותא ואינו לומד בחברותא שאז הרי הוא לאות שאינו מקבל על עצמו לעשות כל הנצרך לבירור האמת, אך מי שנמצא לבדו ואינו יכול ללמוד בחבורה ועמל בכל כוחו לבירור האמת, זוכה לסייעתא דשמיא להבין התורה כראוי, וכבר היה כן לעולמים בגדולי תורה שעמלו בתורה לבדם מסיבות שונות וזכו למעלות התורה.

ובשו"ת בנין שלמה (ח"ב אה"ע סי' יד) האריך לבאר ג' הענינים המבוארים בסוגייתנו שהם כנגד ג' חלקי הלימוד שצריכים בהם את התועלת הבאה על ידי לימוד בחברותא, בידיעת הדינים לפי

ליצות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשרה ספריו היסודיים "אור החיים" ו"ליקוט מאורי החיים" ביאור משולב שזור כאמנות ביטול המילים "אור חדר" ו"תורת חיים" ו"עמוד מרהיב עין"

אור החיים המבואר

10 כרכים של מחקרים נרחבים: הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הקדמון מאורי אור - מאיר ענין הלמוד מאורי החיים - מקורות מחולל ביאור רש"י עמוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע ח' כסלו תקע"ג

להגיד דברי תורה.

כשבאו אליו אחר כך, פתח ואמר להם, איתא בגמרא בבא מציעא (מט, ב) אונאה עד שתות, דהינו שבמידה הששית שהיא מידת יסוד צדיק, יכול האדם להונות את עצמו ואת אחרים שהוא צדיק גמור, כאלו הוא כבר אוחז במדרגות אלו.

אולם יש עצה אחת שלא יבוא לרמות את עצמו שהוא צדיק, על ידי הכנעה ושפלות ברך, שיהיה בחינת 'ונפשי כעפר לכל תהיה', והלא קימא לן, 'אין אונאה בקרקעות' (קדושין מב, ב).

(מנורת אהרן)

כיצד הזקן אמר זאת איני יכול לומר...

סיפר הרה"ק ר' אלעזר טווערסקי מסקווירא ואב"ד פאלטיטשאן זי"ע"א, ששמע מפי קודשו דהאי צדיק הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע"א דהוה מרגלא בפומיה להיות מגיד וחוזר ומגיד על מה ששמע מחותנו זקינו הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע"א, כלה מלשון כלות הנפש, היינו שהנשמה מושכת תמיד למעלה והרגליים מושך תמיד למטה ובשעת הריקוד מושכים גם את הרגליים למעלה. ואחרי שהיה חוזר הרה"ק מבעלזא זי"ע על דיבור זה כמה פעמים, היה מפטיר; אני יכול לומר לכם וואס דער אלטיטשקער האט געזאגט, אבער ווי אזוי דער אלטיטשקער האט עס געזאגט קען איך נישט זאגן [אני יכול לומר לכם מה שהזקן אמר, אבל כיצד הזקן אמר זאת איני יכול לומר].

(ספיר ויהלום פר' ויצא ע"ט - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

נולד בשנת תקמ"ד כבן בכור לאביו הרה"ק רבי מרדכי זי"ע"א, המגיד מטשערנאביל, שמו נקרא בישראל 'אהרן', על שם אבי אמו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע"א.

זכה להתגדל אצל זקנו המאור עינים, שאף הניח לו תפלין בפעם הראשונה. היה חתנו של הרה"ק רבי גדליה מליניץ זצ"ל בעל תשואות חן, ובזווג שני של הרה"ק רבי צבי מקארסטשוב זצ"ל, נכד הבעל שם טוב הקדוש.

אחרי הסתלקות אביו הקדוש בשנת תקצ"ז בהיותו על אם הדרך בכפר אנטיווקא, מלא רבנו את מקומו בהנהגת העדה, כן שמש כנשיא מעות ארץ ישראל לצדקת רבי מאיר בעל הנס ברחבי אוקריינא, ועשה רבות כדי לחזק הישוב בארץ ישראל, על פי צויו הוקם בצפת הקלויז דחסידי טשערנאביל.

נחשב בימיו לזקן צדיקי דורו, מנוחת כבודו באוהל מיוחד סמוך לאהל זקנו המאור עינים.

אונאה עד שתות

סיפר המקור ברוך בשם מהר"ד מבעלזא. הצמח צדק מליובאוויטש כתב מכתב לרבנו, בו שאל אותו דעת תורה, אחרי שבימייהם היתה מחלה שהתפשטה רח"ל, והוא רצה לדעת האם יגזרו שלא להתענות השנה ביום הכפורים.

בראש המכתב כתב הצמח צדק על רבנו את התאר 'שר התורה', והיתה כוונתו בזה שיש לו דעה בשמים ממעל. כששמעו חסידי ליובאוויטש שרבם הקדוש מכנה את רבנו בתאר נשגב זה, נסעו אליו ובקשוהו שיאמר להם דברי תורה. אך הוא דחה אותם באמרו שעדין לא למד היום בספר הקדוש מאור עינים, לכן אינו יכול כעת

הרה"ק רבי דובער (שניאורסון) זי"ע

אדמו"ר האמצעי מליובאוויטש

ט' כסלו תקפ"ח

משא ומתן באמונה גדול מתורה
לשמה

כשנסתלק הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זי"ע"א היה אז הרה"ק הרש"ב זי"ע"א צעיר מאד, בן כ"ב שנה. אחרי שנים כשקיבל עליו את הנשיאות אמר פעם: איתא בכתבי אדמו"ר האמצעי, שמשא ומתן באמונה גבוה יותר מלימוד התורה לשמה, ואם כן בוודאי גם קשה יותר. והרי צריכים לעשות משהו בעניין עשית כלי לפרנסה, ומפני שזה קשה פחדתי לקבל זאת על עצמי ולכן בחרתי בזה.

(ספיר ויהלום פר' במדבר ע"ט - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מיר האבן מיט וואס צו לעבן

בעת הסתלקות אביו, כ"ק אדמו"ר הזקן, היה אדמו"ר האמצעי בקרעמנצוג, לאחר שנסע להכין שם דירות עבור החסידים שהתכוונו להתיישב שם, עדי יעבור זעם המלחמה. כאשר קיבל הידיעה על הסתלקות אביו התעלף, וכאשר עוררוהו מעלפוניו התעלף שוב.

כך קרה כמה פעמים: עוררוהו והתעלף, עוררוהו והתעלף. התכנסו החסידים וטכסו עצה מה לעשות.

הביאו החסידים ארגז מלא כתבי קודש של אביו נ"ע, ולאחר שהתעורר מעלפוניו, הראו לו את הארגז עם הכתבי קודש.

לאחר שהסתכל על הכתבים נענה ואמר: מיר האבן מיט וואס צו לעבן [יש לנו בשביל מה לחיות] ונפסקו ההתעלפויות.

(זכרונם לברכה-פרלוב)

הרה"ק רבי דובער, "אדמו"ר האמצעי" (באידיש: דער מיטעלער רבי), נולד לאביו הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע, בעל "התניא", ביום ט' בכסלו תקל"ד.

לאחר הסתלקות אביו בשנת תקע"ג, ביום כ"ד בטבת, נתמנה לממלא מקומו בראש חסידות חב"ד, ובאותה שנה קבע דירתו בעיר ליובאוויטש שברוסיה. שנה לאחר מכן הקים ועד מיחד לבנין ערי ישראל ברוסיה הלבנה אשר נהרסו בעת המלחמה. שנה לאחר מכן השתדל ופעל להפריש חלקי אדמה בפלך חרסון ויסד שם מושבות יהודים.

שנה לאחר מכן יסד הרבי האמצעי ישוב חסידי חב"ד בחברון ורכש בעיר מבנה, המשמש היום בית כנסת הקרוי על שם בתו

הרבנית מנוחה רחל סלונים ע"ה, אשר הגיעה לחברון ונחשבת לאם הישוב החב"די בחברון.

ביום כ"ב בתשרי (שמחת תורה) תקפ"ו נאסר הרבי האמצעי ונחקר בעקבות הלשנה, וביום י' בכסלו, אותה שנה שחרר לביתו. ואולם, בבית המשפט הוא זוכה רק שנה מאחר יותר, ב"א בכסלו תקפ"ז. יום זה נחשב אחד מחגי הגאולה של חסידות חב"ד.

הרבי האמצעי נסתלק לאחר מחלה קשה ביום הולדתו ה-54, ביום ט' בכסלו תקפ"ח, בהיותו בעיר ניעזין שבאוקראינה, ושם נטמן, ועל ציונו הקדוש הקם אהל, אשר משמש עד היום כתל תלפיות לכל הבאים לשפך במקום צקון שיח לחש תפלה לישועת הכלל והפרט.

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום!
שירות למייל האישי

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הקי יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זיכרון לצדיק

לחץ כאן להצטרפות

הרה"ק רבי פנחס מנחם אליעזר יוסטמן זי"ע בעל ה"שפתי צדיק" מפילץ י" כסלו תרפ"א

לפתע מפילץ לוייערשוב, יום לאחר מכן נפל פנו ישידות על הבית בו התגורר והפכו לעיי חרבות. משם המשיך רבנו לטשנסטוב.

בשנת תרפ"א נחלש וחלה, בשבת קדש פרשת ויצא עוד עלה לתורה בקריאת התורה במנחה, ועם צאת השבת נסתלק ועלה למרום.

רבי פנחס מנחם נולד לאביו רבי בנימין אליעזר יוסטמן זצ"ל שהיה חתנו של הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א, ביום כ' תמוז תר"ח. בצעירותו נתייתם מאמו, שנפטרה בגיל צעיר, וגדל בבית זקנו הגדול. בצוותא עם בן דודו, לימים הרה"ק בעל שפת אמת, קבל הרבה תורה והדרכה מפי זקנו.

בשנותיו הצעירות קנה תורה במדה גדושה מפי זקנו, עד שהוא מכנהו במכתב להרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין, "נכדי המפלג בתורה", וכידוע החידושי הרי"ם לא היה מפליג בתארים.

בהגיעו לפרקו, לקחו סבו כחותן לנכדתו היתומה, בת בנו הגדול הרה"ק רבי אברהם מרדכי זצ"ל אחות השפת אמת. החתונה התקיימה בגור בד' אדר תרכ"ד.

אחרי פטירת החידושי הרי"ם נסע לרבי חנוך מאלכסנדר כמו מרבית החסידים שמצאו שם את מקומם כהמשך לחדושי הרי"ם. רבי העניך כיבדו מאד, ופעם שלח לו כוס יין כשהוא מפטיר, 'הרוצה לנסך יין על גבי המזבח, ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין, קיימתי זאת כעת.'

אחר פטירת הרבי מאלכסנדר כשגיסו ובן דודו השפת אמת החל להנהיג את העדה הקדושה, היה רבנו ליד ימינו ושמע לפה לרבים מן החסידים שהיו נוהגים להעביר דרכו את שאלותיהם לשפת אמת.

בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה, עקר רבנו את דירתו

הברכה שהתקיימה במלואה
סיפר הרה"ח ר' י"מ פיק, כי ביום חופתו ארעה טעות נוראה. בנוסעו לעיר בה אמורים היו להתקיים נישואיו, טעה ועלה לרכבת המובילה לכיוון ההפוך.

בתום הנסיעה נותר רי"מ שהיה בן למשפחה עניה – בידים ריקות. ברוב צעריו על המצב שאליו נקלע, – פרץ בבכי. לפתע הבחין בדמותו הנהירה של רבינו ששלח את משמשו לשאול על בכיו, בשמוע רבינו את סיפורו העניק לו את דמי הנסיעה, וברכו מעומק לבו הטהור: "מכיוון שביום חופתך בכית על חסרון כסף שוב לא תדע מחסור כל ימי חיך". ואכן ברבות הימים היה רי"מ לנגיד ידוע, ומעולם לא סבל ממחסור.

מעלת ברכת הזימון בסעודה שלישית לעילוי נשמה

בענין לברך על הכוס סיפר החסיד הישיש הרה"ר מרדכי שרצקי זצ"ל ששמע מהרה"ק רבי פנחס מנחם מפילץ בעל השפתי צדיק זי"ע שבשבת בעת סעודה שלישית אמר לאחד שחל יומא דהילולא לאחד מהוריו באמצע השבוע, שיברך על הכוס בסעודה זו, כי לברך על הכוס עם 'אלוקינו' הוא עליה גדולה לנשמה.

הרה"ק רבי אברהם דוב אויערבאך מאוורייטש זי"ע

בעל ה"בת עין"
י"ב כסלו תר"א

מעלת סעודת מצוה בברית מילה

פעם היה הרה"ק המגיד מטשערנאביל זצ"ל באיזה מקום ביחד עם הרה"ק ר' אברהם דוב מאוורייטש זצ"ל בעל מחבר ספר 'בת עין', ובא אדם אחד וביקש להיותם אצלו על ברית מילה, וכיבד את המגיד להיות סנדק, ואמר אליו המגיד כי ילך אצלו רק בתנאי שיעשה סעודה.

אמר לו האיש הנ"ל כי אין בכוחו לעשות סעודה כי איש עני הוא ואין ידו משגת, כי הוא מושכר אצל אחרים ולוקח שכירות בכל שבוע רק חמשה זהובים (חמשה ושבעה קאפיקס) וזהו כל פרנסתו, והחמשה זהובים משבוע זה כבר קיבל אותם בשלימות.

אמר לו המגיד שילווה אצל הבעה"ב שלו חמשה זהובים באופן שינכה לו בכל שבוע מהשכירות שלו, וכן עשה, והמגיד נתן מכספו גם כן סכום ממון, ועשו סעודת ברית מילה.

ואמר המגיד מפני מה חרדתי את כל החרדה הזאת והקפדתי דייקא לעשות סעודה, כי הס"מ הר"ת משמו הוא סעודת מצוה אין לעשות, גם סעודת מסכת אין לעשות, גם סעודת מילה אין לעשות, ודבר זה פעל כבר בעוה"ר כי סעודת מסכת אין לעשות, היינו שניטל סעודת סיום מסכת, והוא רוצה לפעול גם את זאת ח"ו כי סעודת מילה אין לעשות, אמנם על דבר זה בעוה"ר אנקר אותו שתי עיניו ולא אניחנו לפעול את זאת.

ואמר לו הרה"ק מאוורייטש, כי בדבר זה ניצח המלאך מיכאל את הס"מ נצחון גדול, כי הס"מ התפאר לפניו כי הוא מצליח בעתים הללו רח"ל, ושומעים לדבריו, אמר לו המלאך מיכאל אתה משטה את עצמך כי אע"פ שאתה מנצח את אחד מבני ישראל ומסיתו לעשות עבירה ח"ו, אף על פי כן הוא עשה העבירה שלא ברצונו ולא בשמחה ח"ו, והעד הנאמן לזה האם שמעת מעולם כי מי שעשה ח"ו עבירה כי אחר עשותו העבירה יקבץ מרעים וחברים ויעשה להם סעודה וישמח מה שעשה עבירה ח"ו, לא נשמע כזאת מעולם, ואם אחד מבני ישראל עושה איזה מצוה כמו ברית מילה וכדומה אז אחר עשותו המצוה הוא מקבץ חברים וידידים ועושה להם סעודה ומשמח את עצמו במה שעשה המצוה, מזה נראה כי אם אחד מבני ישראל עשה עבירה ח"ו לא עשה אותו מרצונו ומדעתו בלב שלם, ואם עשה איזה מצוה עושה אותה בלב שלם ובנפש חפצה.

(ילקוט מאורי אור עמ' ל)

הרה"ק רבי אברהם דוב מאוורייטש זי"ע נולד בין השנים תק"כ-ה, לאביו רבי דוד לבית אויערבאך מגיד מישורים דחמלניק. בהגיעו לפרקו התחתן עם בת הגה"צ רבי נתן נטע זצ"ל רב דק"ק אוורייטש.

בצעירותו הסתופף בצילם של הרה"ק ה"מאור עינים" מטשערנאביל זי"ע, הרה"ק ה"קדושת לוי" מברדיטשוב זי"ע ועוד צדיקים. עם פטירת חותנו בשנת תקמ"ה ירש רבינו את מקומו ברבנות אוורייטש, שם כיהן כארבעים שנה עד שנת תקפ"ה, אז נתמנה כראב"ד דק"ק זיטאמיר. בכל מושבותיו התפרסם ברוב קדושתו וצדקותו וכאיש מופת, ורבים התחממו לאורו.

בשנת תק"ץ עלה לארץ ישראל לחונן את עפרה, שם קבע את משכנו בעיר צפת ת"ו.

בשנת תר"א פרצה מגיפה נוראה בעיר צפת אשר חללים רבים הפילה, גם רבינו נחלה אז במחלה זו, קודם פטירתו הבטיח לבני העיר "כי הוא הקרבן האחרון ממגיפת הדבר, ואחריו לא תהא עוד מגיפה בעיר זו", ועלתה נשמתו ביום י"ב כסליו, ומנוחת כבודו בבית החיים הישן בצפת.

השאיר אחריו ברכה ספרו הק' "בת עין" על התורה ומועדים. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

'סיפור זה גדול בעיני, מכל מופת אחר'

סיפר הגאון מטשעבין זצ"ל: בכל בוקר אחר תפלת שחרית היו מגישים לפני כ"ק אדמו"ר רבי אברהם דובער מאוורייטש, בעל ה'בת עין', כוס קפה חם עם פרוסת עוגה לפת שחרית.

יום אחד כשהביאו לו את הקפה והעוגה לא נגע בהם. אחר שעה קלה נכנסה הרבנית לחדרו בבהלה ואמרה שנודע לה שהיתה שאלה על החלב, ורק כשראתה שלא נגע בחלב נרגעה.

שאלו התלמיד שלמד עמו: 'איך הרבי ידע שלא לשתות, הלא זה מופת גלוי? ענה לו הרבי: 'אין כאן שום מופת. אלא שאיתא בירושלמי (גדרים פ"ט ה"א) שאין היצר תאב אלא בדבר האסור, והנה בכל יום כשמביאים לי את הקפה, אין לי שום תאוה לשתות, אבל היום הרגשתי רצון מיוחד לשתות את הקפה, ולכן משכתי ידי ממנו'.

כשסיים הגאון מטשעבין לספר סיפור זה התבטא: 'סיפור זה גדול בעיני, מכל מופת אחר'.

שר התורה (עמ' 663)

הרה"ק רבי ישראל טויב ממאדזיץ ז"ע בעל דברי ישראל י"ג כסלו תרפ"א

הרה"ק רבי ישראל נולד בשנת תר"ט בעיירה ראצינו שבפולין לאביו הרה"ק רבי שמואל אליהו טויב ז"ע האדמו"ר מזוואלין בנו של הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר ז"ע. כבר משחר חייו גילה בצד שקדנותו והתמדתו באהלה של תורה.

בהיותו ילד החל כבר לחבר ניגונים ורקם מוטיבים. כמנהג הימים ההם השיאו אביו בגיל צעיר ובהיותו בן י"ד שנה נשא את אשתו הרבה"צ מרת דאברע ע"ה בת החסיד והגביר המפורסם בשעתו רבי חיים שאול פרידמן ז"ל, על שולחנו ישב רבי ישראל הצעיר ט"ו שנים וראה ברכה בלימודיו גדל בתורה וביראה, אך כשרונו המיוחד לנגינה, גילה את גדולתו המיוחדת בשטח רב אנפין זה.

כשנסתלק אביו הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין ז"ע ביום כ"ו באייר תרמ"ח, הוזמן מיד למלא את מקומו בזוואלין שם גר שנה אחת, ושנה אח"כ העביר את חצירו לעיר

איבנגרוד כיום דומבלין, הנקראתבפי החסידים בשם "מודזיץ" והיא סמוכה לווארשא, מודזיץ הפכה לשם דבר, אלפים מקרוב ומרחוק נהרו לעיירה זו, להתבשר מאורת השירה שבה.

בעוד שבכל שאר חצרות האדמו"רים באים נגינה ושירה רק כאחד האמצעים לחסידות ולעבודת הבורא, באה הנגינה במודזיץ כעבודה המיוחדת לעצמה.

כשקרבו ימיו להסתלק מן העולם, ציווה שיחזרו על כל יצירותיו שחיבר, עשו כמצוותו, כשסיימו לשיר בפניו את ניגונו האחרון, עצם את עיניו ויצאה נשמתו הטהרה, ב"ג כסלו תרפ"א, כשכל חייו מהווים שירה לקל חי, ונטמן בביה"ח בווארשא.

מהשירה ניתן להכיר את האדם

"אאמור" (הרה"ק רבי ישראל) [זצוק"ל, בזמן שישב בעיר מודזיץ, היה נוהג לנסוע כל יום לטיול מחוץ לעיר לשם נופש ואויר צח. פעם אחת בנסוע דרך שדה מרעה, שמע פתאום את שירת רועה צאן וצוה לעצור מיד את הכרכרה בכדי להאזין לשירת הרועה.

וכאשר גמר ציווה להמשיך בנסיעה ואמר למלווי בודאי תתפלאו על עצירת העגלה לשם האזנת שירת הרועה, אבל דעו לכם רבותי, כי כל המזמר כאלו מתוודה הוא, שירתו של אדם היא וידויו, כי על ידי השירה אפשר להכיר את מהותו של אדם. וכל המתוודה, מי לא יהיה, צריכים להאזין ולשמוע".

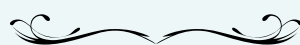
(ישא ברכה פרשת נשא, עה"פ 'זהתודו את חטאתם')

מליצה נפלאה על ישראל

והשיגה ידו וגו' וחשב את שני מקרו והשיב את העדף לאיש אשר מר לו ושב לאחזתו (פר' בהר כה, כו-כז).

נראה לי לפרש בעזה"י לזכות ומליצה על ישראל, היינו 'והשיגה ידו ומצא קדי גאלתו', פי' כאשר יהי לישראל כל טוב — והשיגה ידם, ומצא הקב"ה "קדי גאלתו די והותר, וחשב את שני מקרו" — כי יחשב נא הקב"ה אריכות הגלות ומה שכבר סבלו יסורים, "והשיב את העדף לאיש אשר מר לו" — פי' יגיע עוד לישראל מותר כענין שכתוב (ישעי' מ, ב), לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה, לכך ושב לאחזתו — שובת ישראל לגבולו והבן.

דברי ישראל - פר' בהר

מרן הגה"ק המקובל האלוקי המלוב"ן רבי דוד אביחצירא זי"ע הי"ד

"עטרת ראשנו"

י"ד כסלו תר"פ

אלא שמשמים הועידוהו לתפקיד
הרם של מנהיג בישראל. היה זה
בשנת תרס"ח, כשחשכו המאורות
על קהילת תאפיללת בפטירתו
של רבם הנערץ, מרן רבי מסעוד
זיע"א. או-אז, נשאו בני ישראל
את עיניהם אל מרן רבי דוד, בנו
חביבו של הרב המנוח, שיואל
למלאות את מקום אביו בהנהגת
העדה.

מה ראה השמש כשנכנס לחדרו של 'עטרת ראשנו'

מדי יום, בטרם החל מרן רבי
דוד את סדר לימודו, היה סוגר את
דלת חדרו למשך דקות אחדות,
ומתבודד לבדו מבלי שאיש ידע
על מעשיו. היו ששיערו כי הוא
אומר פרקי תהילים, אחרים סברו
שהוא רוצה לאגור כוחות לפני
תחילת הלימוד, אולם היו אלה השערות בלבד, כיון שמעודו לא

הניח מרן רבי דוד להיכנס לחדרו באותם רגעי התבודדות.
בפתח החדר היה וו מיוחד, ועליו היה תלוי מפתח החדר, ובכל
זאת לא אירע אף פעם שמישהו ינסה להיכנס לקודש פנימה בלי
רשות, להביט אחר מעשיו של הצדיק הקדוש.

פעם אחת, בודדת ונדירה, נכנס אדם לחדר בלי רשות. היה זה
השמש הנאמן, שנקלע לחדר באותם דקות של התבודדות. מראה
נורא נגלה לנגד עיניו, והוא נותר לעמוד על עומדו פעור פה, מבלי
לדעת את נפשו מרוב תדהמה.

גם מרן רבי דוד חש בהימצאו של השמש בחדרו, והוא הורה לו
לגשת אליו, והזהירו לאמור:

"דע לך! כי כל הימים אשר אני חי עלי אדמות, הינך מוזהר
ועומד לבל יידע איש מכל אשר ראית כאן" - - -

במשך שנים ארוכות נצר השמש את לשונו, ולא סיפר מאומה
מכל אשר ראה בחדר הצדיק באותה הזדמנות נדירה. אזהרת
רבו הזהדה באוזניו, והוא נשמר מלגלות את הסוד הגדול, אפילו
למשפחתו ולידידיו הטובים ביותר.

כעבור שנים ארוכות, לאחר שהתעלה מרן רבי דוד לגני מרומים,
התכנסו בני המשפחה וטיפלו בעזבונו אשר הותיר אחריו. בחדרת
קודש, התיישבו בני המשפחה ליד השולחן ששימש את מרן רבי
דוד בחייו, התבוננו בחפציו האישיים שהוצאו מהארונות, והתרפקו

חוליותיה של שושלת הזהב
למשפחת אביחצירא, משובצים
כאבני חן על פני דורות ארוכים.
מקום של כבוד מיוחד, שמור
לצדיק הדגול, קדוש יאמר לו, מרן
רבי דוד זיע"א, המפורסם בכינוי
'עטרת ראשנו'.

מרן רבי דוד, היה נכדו של מרן
רבי יעקב האביר יעקב, בן לבנו
מרן רבי מסעוד, זכר צדיקים
וקדושים לברכה.

בחיי הסבא הגדול נולד רבי דוד,
וכבר בילדותו ניכר בהתנהגותו
המיוחדת במינה. למדות גילו
הצעיר, היה רבי דוד מתאבק בעפר
רגליו של הסבא האביר יעקב,
ובמחיצתו רכש מעלות גדולות,
רמות ונשגבות. הוא המשיך
בהתעלותו ללא הרף, עד שהוכשר,
בבוא העת, להיות מנהיג דגול,
טהור ומזוכך כאחד משרפי מעלה.

במעליו התנכר הנער, בהיותו מתמיד עצום השוקד על דלתות
התורה שעות רבות ללא הפוגה, מבלי לתת שנה לעיניו ותנומה
לעפעפיו. כבר אז, היתה התנהגותו רצופה גיוני קדושה ופרישות,
שהיו חידוש מיוחד ביחס לגילו הצעיר.

כשנה לאחר הכנסו לעול מצוות, נפטר האביר יעקב לבית
עולמו. בבת אחת, הפסיק דוד הצעיר להיות נכדו של הרב והפך
לבן הרב. מעתה ואילך, היה ביתם הכתובת המרכזית לכל צרכי
הקהילה ולשאר עניני הכלל והפרט. אולם, דוד לא שת ליבו לכל
עניני העסקנות שמילאו את ביתם, ותחת זאת היה מרבה להסתגר
בחדרו ולעסוק אך ורק בלימוד התורה הקדושה, כמסורת המפוארת
של אביו וזקניו הגדולים.

ככל שגדל, כן שגבו הנהגותיו הקדושות. במאמץ עילאי, ביום
ובלילה, היה רבי דוד עובד את קונו באמת ובתמים, ברגש, בדבקות
ובשלמות ללא פשרות, עד שהיו כל מעשיו לשם שמים.

אנשים היו הוגים את שמו בהערצה גלויה, ונמנעים מלהזכיר את
שמו מבלי להקדים את התואר 'רבי'. כאשר היה עולה שמו לשיחה
בפי ההמון, היו האנשים מפטירים בהתפעלות: "רבי דוד - הרי גם
בדור של חכמים וסופרים היו משתבחים בעלם חמד שכזה".

עשרות בשנים התעלה רבי דוד והגביה עצמו לפסגות, עד כי
חשב שיוכל לשבת בשלוותו כל ימי חייו, על התורה ועל העבודה.

מנהיג אמת הדואג לכלל ולפרט בצורה נדירה ומעוררת התפעלות. הוא נרתם בכל כוחותיו להנהגת העדה, ולא היה דבר בכל עניני הקהילה שלא זכה לטיפולו. הוא הרביץ תורה בשיעוריו שמסר בישיבת 'אביר יעקב', הקדיש שעות רבות עבור דיני התורה שהגיעו לשולחן בית הדין של תאפיללה; דאג לעניים ולנזקקים; והשגיח על כל עניני הקהילה.

אשריהם ישראל, שהקדוש ברוך הוא ממנה להם פרנסים שכאלו, הנושאים את משא קהלם על כתפיהם. אנשים עמדו משתאים לנוכח המשימות הרבות שהיה מרן רבי דוד לוקח על עצמו. לא פעם התגלו באקראי מעשי צדקה וחסד שהיה מרן רבי דוד עושה בהחבא ובחשאי, ואז היתה קרנו של רבם עולה בעיני בני קהילתו יותר ויותר. כך היה כשהמקוואות היו זקוקים לתיקון, עמד והחיל ממון מכיסו הפרטי לצורך התיקון, בלי לספר על כך לאיש. לעני שבא להשיח בפניו את צערו, העניק מרן רבי דוד 'הלואה', ובו בזמן היה מנוי וגמור עמו שלא ליטול את 'הלואה' לעולם... גם בגופו היה מרן רבי דוד טורח למען העניים והנזקקים. מידי ערב שבת היה מכין את חבילות המזון עבור הנצרכים, ולא היה מתיר לערוך את שולחן השבת בביתו עד שכל העניים קיבלו את מנותיהם.

בכל מקום שהיה צורך לעזור, היה שם רבי דוד. היה משגר מעות עבור עניי ארץ ישראל, ואף כששררה במרוקו אורית מלחמה, לא נרתע מלשלוח לתושבי ארץ הקודש - בדרך לא דרך - את המעות שנאספו עבורם.

משכיל לדוד

מתוך הספרים אשר כתב מרן 'עטרת ראשנו' רבי דוד אביחצירא הי"ד זי"ע בעצם כתב ידו, נותרו לנו לברכה שלושה ספרים: 'פתח האהל' - על חמשה חומשי

תורה; 'שכל טוב' - על עניני מדרש ומוסר; 'רישא וסיפא' - המבאר את הקשר שבין סיומה של כל פרשה לפרשה שאחריה. ספרים נשגבים אלו, גדושים מזן אל זן בתורות עמוקות, ברזי רזין טמירים ונעלמים, ובקיצור לשונו בלולה תורה רחבה ועמוקה.

לא מכבר ראו אור ספרי 'עטרת ראשנו' במהדורה חדשה, עם לקט ביאורים ומראי מקומות נרחבים, פרי עמלם של עורכי ממלכת התורה 'עוז והדר' ובהוצאה לאור של 'ישיבת אביר יעקב' נהריה, והם מצטרפים לסדרת הספרים שהושלמה זה עתה - ספרי מרן 'אביר יעקב' זי"ע, שאף הם יצאו לאור ברוב פאר וביאור.

זכותו הגדולה של אותו צדיק קדוש וטהור שמסר את נפשו להגן בעד קהל ישראל, תגן בעדינו ותעמוד לכל בית ישראל לראות במהרה בישועת עולמים.

עליהם ברגש של קדושה. הם התרגשו לאחוז בידיהם את סידור האר"י בו היה מתפלל מדי יום, הגביע בו היה מקדש ומבדיל; הטלית והתפילין... וכאשר פתחו את ארונו האישי, והוציאו ביראת הכבוד את החפצים שהיו בו, החסיר ליבם פעימה, ופיהם לא חדל מלמלל בשבחיו של הצדיק המנוח.

באחד המדפים היה קנקן, מלא על גדותיו ב... אפר - - -

שקט של פליאה השתרר בחדר, מבלי שאיש יידע מה ייעודו של קנקן אפר זה, ולמה הוא שימש. התבוננו היטב בקנקן מכל צדדיו, ניסו לבדוק אם משהו מסתתר בתוך האפר, או אולי יש כיתוב נסתר על הקנקן, אך לא עלה בידם אפילו קצה חוט.

רק בחלוף תקופה נוספת, התגלה סודו של קנקן האפר, על ידי שמשו של מרן רבי דוד, שהעיד בפני רבי אבא אביחצירא זצוק"ל (בן דודו ומחותנו של מרן רבי דוד), על דבר המעשה שאירע עמו.

וכה סיפר:

"לפני שנים רבות, הזדמן לי לשהות בחדרו של רבנו, בפעם נדירה ויוצאת מן הכלל, באותם רגעים נעלים שלפני תחילת לימודו. בפינת החדר, נתגלתה לגנדי עיני דמותו של רבנו כשהוא שוכב, ועליו מפוזר אפר...

"המראה היה כה מוזר ותמוה, מבהיל ונורא הוד, עד אשר לא ידעתי את נפשי מרוב פליאה ותדהמה. לאחר רגים אחדים, הבחין בי רבנו וקראני אליו, הזהירני באזהרה חמורה, לבל אגלה זאת לאיש כל ימי חיי.

"באותו מעמד, הוסיף רבנו לדבר אלי, וביאר באוזני את פשרה של הנהגתו זאת, ואמר לי: 'בכל יום ויום, מכבדים אותי בני הקהילה בכבוד גדול ורב, ומשבחים אותי בכל מיני תשבחות שבעולם. כל ימי ברחתי מהכבוד, והנה

הוא רודף אחרי, ואני אנה אני בא... חרד אני שמא אתפס באותה מלכודת מסוכנת של כבוד... לכן מצאתי לי עצה, ומדי יום לפני תחילת לימודי אני מכסה את עצמי באפר, לשון ולהחדיר בתודעתי את יום מיתתי... דבר זה, יפה כוחו להמית את גאוותו של אדם, כי מה יתגאה אדם שסופו להיות טמון בעפר'...

"נוכחתי אז לראות" - סיים השמש - "כי ככל שהכבוד רדף אחרי, היה רבנו בורח ממנו בכל כוחותיו, ונזהר ממנו כמפני אש".

מנהיג בישראל

בן ארבעים ושמונה שנים התגלה רבי דוד במלוא הדרו, בהתעטרו בעטרת ההנהגה.

פתאום התגלה מרן רבי דוד כאיש על העדה, משכמו ומעלה,

החסיד שנסע ללייפציג

בבית – מתעפשים! ותמיד הייתה שמחה גדולה שרויה בין שני הצדיקים בשעה שנפגשו, והיה השר שלום אומר על דברי חז"ל שצדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שעם כל זאת, מתי יש לצדיקים מנוחה, כשהם נפגשים זה עם זה.

באחת הפעמים שהגיע רבי שמעון מירוסלב אל השר שלום, ניגשו אליו החסידים, היושבים בחצר הקודש בבעלזא, ותבעו ממנו כפי שהיה נהוג במקלות החסידים, שייתן להם 'תיקון', סכום כסף בכדי לקנות בקבוק י"ש ומיני מגדנות בכדי לומר 'לחיים'. שמע רבי שמעון את מבוקשם, והחזיר להם בשאלה: כלום יודעים אתם מה היא הסיבה שבשל כך מבקשים ולוקחים 'תיקון' מאיש זר המגיע לעיר? נבוכו החסידים ואמרו, שאכן כך הם נוהגים, אולם טעם המנהג אינו ידוע להם.

אמר להם רבי שמעון מירוסלב: אומר לכם את הסיבה לכך, בהקדם מעשה שהיה עם רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א: פעם אחת הגיע אדם אחד לשאול את הבעש"ט במה יהיה מסחרו כדי להתפרנס בכבוד? אמר לו הבעל שם טוב: סע לעיר הגדולה לייפציג, שם מתנהלים ירידים גדולים עם חיי מסחר תוססים. תרכוש שם סחורה ותמכרנה ברווחים. ציית האיש לדברי הבעל שם טוב,

נסע ללייפציג, ותיכף עם הגיעו אל העיר, בשעת צהרי היום, פנה אל היריד ורכש שם כמות גדולה של סחורה והוביל אותה אל האכסניה שבה התעתד לשהות.

מדרכם של סוחרים שהם ממחרים להגיע אל היריד בשעות המוקדמות של היום, כדי לפגוש את הקונים והמוכרים. אולם אותו אדם, איש חסיד היה ומתנהג כדרכם של חסידים הראשונים. הוא כלל לא מיהר לפנות לעסקי החולין, אלא הלך תחילה למקוה טהרה, להוסיף טהרה על טהרתו, שהה שעה אחת, ואף יותר, קודם תפילתו בכדי שיכוון את ליבו לאביון שבשמים, התפלל במתינות ובכוונה יתירה, ולאחר מכן למד את סדרי לימודיו הקבועים.

גם לאחר שהגיע הרה"ק רבי שמעון מירוסלב זיע"א לגליל זקנה מופלגת, וכבר הנהיג בעצמו עדה וקיבל פתקאות מאנשי שלומו, היה ממשיך לנסוע ולדבוק בצדיקי דורו. הוא עצמו מעיד על כך בספרו 'תורת שמעון' (פרשת שופטים) שהרדיפה אחר צדיקים היא סגולה טובה לאריכות ימים, 'זכן נהגתי לנסוע לצדיקים אפילו בעת זקנתי'.

ברם כרבי, קיבל רבי שמעון מירוסלב על עצמו את הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, שהיה צעיר ממנו ביותר מעשרים שנה. וכשהיו תמהים ושואלים אותו מה ראה על ככה, היה משיבם בחדות: 'בחרתי לי רבי צעיר – אבל א טשאק [-מצוין].

את תחילת ההתקשרות בין הרה"ק רבי שמעון מירוסלב לרבו השר שלום מבעלזא טוהה רבם המובהק הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א. מעשה שהיה והחוזה מלובלין עמד על יד החלון ושוחח עם רבי שמעון מירוסלב, כשלפתע עבר בחוץ השר שלום מבעלזא. נענה החוזה מלובלין ואמר: מי שגר בגליל של אברך זה, בתוך י"ב מיל למקום מגוריו, חובה עליו לנסוע אליו ולהסתופף בצילו, ומי שאינו עושה כן, תהא לי הקפדה עליו.

כל עוד שהיה החוזה מלובלין בחיים חיותו, לא עלתה על דעתו של רבי שמעון מירוסלב לנסוע

לרבי אחר. אולם עם פטירת החוזה נפנה רבי שמעון לבדוק מה המרחק בין מקום מגוריו, ירוסלב, לעירו של השר שלום, בעלזא. מדד רבי שמעון ומצא כי המרחק הוא יותר מ"ב מיל, כך שלכאורה אין עליו את החובה לנסוע לבעלזא. אולם רבי שמעון לא ויתר ואמר: בדרך היבשה אכן המרחק הוא יותר מ"ב מיל, אולם שמא בקו אוירי ישר המרחק הוא פחות מ"ב מיל. מיד קם ונסע לבעלזא.

וכשהיה רבי שמעון כבר זקן ושבע ימים, יותר מבן תשעים שנה, ועדיין הגיע לבעלזא, אמר לו השר שלום: דומה שכבר הגיע הזמן שתשב בביתך ולא תטלטל בנסיעות מתישות. השיב רבי שמעון בפסקנות: כשיושבים

רק לאחר שגמר את סדרי התפילה והלימוד, פנה האיש ויצא אל השוק יחד עם הסחורה אותה ביקש למכור. אלא שבאותה שעה מאוחרת של היום כבר היה השוק כמעט ריק מאנשים וסוחרים, והוא לא מצא מישהו שיתעניין בכל מה שיש לו להציע למכירה. לא נפלה רוחו של האיש, החזיר את הסחורה לאכסניה, ופנה אל בית המדרש המקומי בכדי להתפלל מנחה וערבית ולהמשיך בסדר לימודיו

לכך היא מפני שבאותם המקומות ישנם ניצוצות קדושות המחכות וממתונות לאותו אדם שיבוא לשם ויבררם ויעלה אותם חזרה לשורשם.

סיים רבי שמעון מירוסלב והסביר לחסידים את כוונת הבעל שם טוב: ידוע ידע הבעל שם טוב כי על חסיד זה נכתב ונחתם כי עליו להיות בלייפציג, כדי לתקן את הניצוצות המצויות שם, אלא שבדרך הטבע אין לו כל סיבה להגיע לשם, שכן מה לו ולירידיים. אלא שבכדי להצילו מלחזור ולרדת שוב בגלגול, ריחם עליו הבעל שם טוב ושלה אותו באמתלה כלשהיא ללייפציג, וכך הוא היה שם ותיקן בתורתו ובתפילתו את כל שהיה עליו לתקן. ועוד הוסיף הבעל שם טוב וברחמיו עליו גם פעל שלא יהיו לו הפסדים כספיים כל שהם, וכך הסוחר שילם לו את כל ההוצאות שהיו לו בדרכו ללייפציג.

זו הסיבה, השלים רבי שמעון מירוסלב את דבריו והסביר לחסידים בבעלזא את הטעם של המנהג שכל אדם זר המגיע לעיר, באים אליו החסידים ומבקשים ממנו 'תיקון', שזהו בכדי להזכירו וליידעו שלא לחינם הוא הגיע לעיר זו, אלא שיש עליו לתקן כאן משהו, ועל ידי בקשת התיקון הוא נזכר מזה.

♦ ♦ ♦

על הפסוק (בראשית כח יג): 'וַהֲגֵה ה' נֶצֶב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ' אביר ואֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעְךָ, ופירוש רש"י: קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, פירש רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א: "כי ענין נסיעת האדם ממקום זה למקום אחר עבור פרנסתו וכיצא, הוא משום שיש שם ניצוצות שלו וצריך להוציאן משם ולבררן, ובזה יובן שקיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו שלא יצטרך לנסוע ממקום למקום לברר הניצוצין שלו, כי נכלל כל ארץ ישראל תחתיו ויברר ניצוצין שלו במקומו", ודפח"ח (הרה"ק התולדות יעקב יוסף זיע"א, 'כתונת פסים' פרשת בהעלותך). "כי יש אדם שצריך לטרוח וליסע בכל מקום פיזור ניצוצותיו, כדי לבררם ולהעלותם לשורשם. אך יעקב שהיה מדריגת אמת שהוא ראש תוך סוף כולו יחד, וזהו הרמז שקיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, כדי שלא לטרוח כלל לברר ניצוצות" (דגל מחנה אפרים' פרשת בחקותי).

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

רק לאחר שגמר את סדרי התפילה והלימוד, פנה האיש ויצא אל השוק יחד עם הסחורה אותה ביקש למכור. אלא שבאותה שעה מאוחרת של היום כבר היה השוק כמעט ריק מאנשים וסוחרים, והוא לא מצא מישהו שיתעניין בכל מה שיש לו להציע למכירה. לא נפלה רוחו של האיש, החזיר את הסחורה לאכסניה, ופנה אל בית המדרש המקומי בכדי להתפלל מנחה וערבית ולהמשיך בסדר לימודיו.

בשעת לילה חזר האיש אל האכסניה, והנה הוא פוגש שם סוחר המבקש אותו. הסוחר מספר כי הוא הגיע ממקום רחוק והיו לו עיכובים שונים ומשונים בדרכו. סבור היה להגיע בבוקר השכם אל היריד ולמעשה הוא הגיע רק בשעות החשיכה. הסוסים לא דהרו כהרגלם, וגלגל אחד של העגלה התנתק שוב ושוב. ועתה, שמועה שמע מאחד המתווכים שבעיר כי באכסניה מצוי איש חסיד שברשותו מאותם הסחורות שאותם הוא מבקש לקנות, והוא אכן מבקש לרכוש זאת.

הציג החסיד את הסחורה בפני הסוחר והוא הסכים לקנות אותה. התעניין הסוחר על מחיר הסחורה, והחסיד לפי תומו אינו נוקב לו במחיר מסוים, אלא הוא מספר לו שהוא רכש את הסחורה במחיר מסוים ורצונו שייתן לו על זה רווח כהבנתו. התעניין הסוחר אצל החסיד מה היו לו הוצאות הדרך עד ללייפציג, ואמר לו כי הוא נכון לשלם לו בעד הסחורה את המחיר שהוא שילם עליה בתוספת כל הוצאות הדרך.

ראה החסיד כי מה יצא הדבר, שהסוחר הגיע אליו לאכסנייתו וביקש לקנות את הסחורה, ונענה למחיר שנקב

הסוחר. אלא שעם השלמת המכירה, הבין החסיד כי אין לו מה לחפש עוד בלייפציג והוא החליט שעליו לשוב למזבזב ולשאול שוב את הבעל שם טוב כדת מה לעשות. בא החסיד אל הבעל שם טוב וסיפר לו גופא דעובדא היכי הוה, כשבסופו של דבר הוא לא הרויח מאומה. אמנם הוא גם לא הפסיד, שהרי הסוחר שילם לו את מחיר הסחורה ואת כל הוצאות הדרך, אולם רווח בכדי לפרנס את משפחתו לא היה לו. האיר הבעל שם טוב את פניו לאותו חסיד ואמר לו: כשאדם נברא, נגזר עליו משמים באיזה מקומות הוא יהיה בימי חייו, ואם הוא לא מגיע לאותם המקומות, הרי שהוא צריך לחזור ולהתגלגל שוב לעולם הזה בכדי להיות באותם המקומות. והסיבה

כי יש אדם שצריך לטרוח וליסע בכל מקום פיזור ניצוצותיו, כדי לבררם ולהעלותם לשורשם. אך יעקב שהיה מדריגת אמת שהוא ראש תוך סוף כולו יחד, וזהו הרמז שקיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, כדי שלא לטרוח כלל לברר ניצוצות

מילין קידין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מילה-תא

חזקתא

חזקתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עושה רושם - קדושת הצדיק משפיעה גם לאחר הסתלקותו

לעשות עוד ועוד מצוות.
וכבר כתב על כך **בספר העיקרים** (מאמר ד פל"ה): כי הדבר שקיבל אי זה שפע או כח עליון, אף על פי שנסתלק ממנו השפע או הכח ההוא, כבר נשאר במקבל ההוא אי זה רושם מהמעלה שהיה בשפע ההוא שקבל ראשונה, ובעבור זה הוא שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה כח.) 'והשמותי את מקדשיכם' (ויקרא כו לא), אף כשהן שוממין הן בקדושתן, ואמרו תשמישי קדושה נגנזין וזה בעבור הרושם שנשאר בהם מהדבר האלהי שהיו משכן לו או תשמיש אליו.

קדושת הצדיקים נמשכת לעולם

כדבר הזה קיים בצדיקים המרבים קדושה בעולם שעליהם אמרו (ברכות יח.) 'צדיקים במיתתם קרויים חיים' ויפה כוח הצדיקים להשפיע טובה וברכה לבני ישראל גם לאחר פטירתם, וזהו שמצינו בפטירת הצדיקים לשון 'ויאסף אל עמיו', כי נשמות הצדיקים הקדושים כל הסתלקותם מן העולם הזה הוא רק לעיני בשר, אבל באמת הם נאספים אל בני ישראל ומשגיחים עליהם, ועל זה אמרו חז"ל (תענית ה:) יעקב אבינו לא מת, כאילו הוא חי לעולם וכוחו מסייע תמיד לבני ישראל.

ראיה ברורה לכך מפרשת חיי שרה וכן פרשת ויחי, אשר שתי פרשיות הללו עוסקות בענין סילוקם של צדיקים, והתורה מאריכה לספר כל ענין מיתת שרה אמנו וסדר קבורתה במערת המכפלה, וכן בענין מיתת יעקב אבינו יוחדה לכך פרשה שלמה בתורה, כל סדר הנהגתו קודם המיתה וכן סדר המיתה והקבורה, ובכל זאת לא נקראו הפרשות האלו בלשון מיתה אלא חיים - 'חיי שרה' ו'ויחי יעקב', כדי להשמיע שגם מיתתם של צדיקים אינה אלא בגדר חיים.

ועוד כתב **החסד לאברהם ע"ה** סבו של החיד"א ע"ה (מעין ב

המשך בעמוד הבא

כשיוצא הצדיק ממקומו מרגישים בני העיר מה היה להם בזכותו

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כח י). פירש רש"י: לא היה צריך לכתוב אלא 'וילך יעקב חרנה', ולמה הזכיר יציאתו. אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה וכן ותצא מן המקום, האמור בנעמי ורות (רות א ז).

בפשטות 'רושם' היינו שמרגישים חסרוננו, שבזמן שהוא בעיר אף שהוא הודה הוא זיוה היא הדרה, לא בהכרח מרגישים כל כך את מעלותיו, ולא מודעים לכל ההשפעות והחסדים המגיעים בזכותו, וזאת מחמת ההרגל שנדמה שכל הטוב הזה הנמצא בעיר בזכותו, מגיע בכל מקרה, שהרי אינם יודעים מה היה אילו לא היה כאן את הצדיק. אך כשיוצא משם מתחילים להרגיש ולחוש שכל מה שהיה כאן עד עתה, הכל היה בזכותו של הצדיק, ולכן רק יציאת הצדיק היא שעושה רושם כי אז מבינים שבזכותו יש הוד זיו והדר לעירו.

כל דבר שבקדושה מותיר רושם לאחריו

בכל דבר של קדושה נמשך רשימה מן הקדושה גם לאחר שנעשית מצותו. כפי שמצינו במוצאי שבת קודש שנמשך ממנה רושם לכל השבוע ומיניה מתברכין כל שיתא יומין (זוהר יתרו פח.), שזה עניינה של סעודת מלוה מלכה להמשיך את קדושת השבת לששת ימי המעשה, וכך צריך להיות בכל מצוה שעושים, אחר כל דבר שבקדושה, תורה או תפילה, יש לו לאדם להמשיך ממנה הקדושה שתישאר אצלו רשימה קדושה מהמצוה שעשה, ואז תהיה מצותו בבחינת מצוה גוררת מצוה שמן המצוה שעשה תימשך עליו קדושה

מִילְתָא דְפִלְיָאָה

עליית התפילה דרך מקום המקדש

וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם (כח יז). ענין קביעות מקום לתפילה מסוגל לעליית התפילות וקבלתם, כי לאו כל אדם ראוי לכך שתהיה תפלתו רצויה ומקובלת במקום, וצריך לעזר וסיוע קדושת המקום הגורם להעלות התפילות, על דרך שנאמר (מלכים א' ח מח-מט) וְהִתְפַּלְלוּ אֵלַיָּה דָּרָךְ אֲרָצָם וְגו' וְהִבִּית אֲשֶׁר בָּנִיתִי לְשִׁמְךָ, וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת תְּפִלָּתָם, ומקום המקדש נעשה אמצעי בין ישראל לאביהם שבשמים להעלות תפילותיהם כמין סולם ושער השמים, וגם בזמן החורבן הותיר לנו ה' מקדש מעט אלו בתי כנסיות, מקום התאספות בני ישראל לעמוד בהם בתפילת רבים, ותהיה תפילתם נשמעת במרום בזכות קדושת המקום.

תפילת הצדיקים אינה צריכה סיוע

ובאמת צדיקים אינם צריכים לממוצע להעלות תפילתם, אלא תפילתם חשובה כעתר המהפכת דין לרחמים, והיא בוקעת רקיעים כחרב ועולה מעצמה השמימה, ולא תפילתם לבדה אלא גם תפילות ישראל יש להם טובה בהיותם כרוכים בתפילות הצדיקים להתעלות יחד עמם בלי מניעה, אמנם הצדיקים ברוב ענוותנותם אינם מונעים רגליהם מבית הכנסת, אלא משימים עצמם כפשוטי עם הזקוקים שתתקבל תפילתם בבית הכנסת, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ו): הקובע מקום מקום לתפילתו אומרים עליו 'אי עניו אי חסיד', וזו היא ענוותנותם שלמרות חסידותם אינם מונעים עצמם מבית הכנסת, כביכול גם הם זקוקים לקדושת בית הכנסת שתסייע לתפילתם להתעלות למעלה.

א. ראה בספרי (פר' קרח פי' קיט): 'סולם מוצב ארצה' זה בית המקדש, 'וראשו מגיע השמימה' אלו הקרבנות קריבים שריחם עולה לשמים. **וברמב"ן** כתב (בראשית כח יז) 'וזה שער השמים' הוא בית המקדש שהוא שער לעלות משם התפלות והקרבנות לשמים.

ב. 'ואהי להם למקדש מעט' (יחזקאל יא טז), אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל (מגילה כט).

ג. אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר (מלכים א' ח כח) 'לשמוע אל הרנה ואל התפלה' במקום רנה שם תהא תפלה (ברכות ו).

ד. למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, לומר לך מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת אכזריות למדת רחמנות (סוכה יד).

ה. יערות דבש (ח"א דרוש ט).

נהר כ): ובהיות הצדיק גובר בקדושתו בזמנים ידועים אז יפקוד קדושתו בכל אלו המקומות שנתקדשו על ידו, כי כביכול יכול מציאות ניצוץ נשמתו שם, והוא בא לחדש אורו מדי זמן לזמן כנזכר.

ובזה יתבאר הנאמר כאן 'ציאת צדיק מן העיר עושה רושם' שגם לאחר יציאת הצדיק מן העולם נשאר רושם קדושתו בקביעות, נמצא שהוא נשאר תמיד בחיים גם בעולם הזה. וכל עבודתם ופעולתם קיימים לעולם, כי עיקר תולדותיהם הם מצוות ומעשים טובים, וכל הקדושה שפעלו בחייהם נשארת קבועה לעולמים, כי כל דבר קדושה יש לו קיום והוא מניח רושם בעולם, וגם הבאים אחריו זוכים להתקשר בקדושתו השורה במקום.

טובים מאורות שברא אלו קינו - הם הצדיקים

וזהו שנמשלו צדיקי הדורות למאורות המושלים בשמים ובארץ, כי לא זו בלבד בעודם בחיים בעולם הזה מאירים הם לארץ ולדרים עליה, אלא גם לאחר הסתלקותם לחיי העולם הבא הם מוסיפים להשפיע טובה לתחתונים, כמו שכתב **בתפארת שלמה** (הקדמה למועדים ד"ה צדקתם) על הכתוב (קהלת א ה) 'זרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא', וכמו השמש הזורח ביום ושוקע בלילה ולמחרתו חוזר לזרוח כיום אתמול, כמו כן גם הצדיק גם בשבתו בגן עדן לאחר הסתלקותו, עודנו משתוקק להזריח אור קדושתו אל מקומו בעולם הזה.

הרי כך היא דרכו של הקב"ה גם בשעה שמסלק ח"ו השגחתו מבני ישראל בעוונותיהם, עודנו מחזיר פניו כביכול לאחוריו ואינו מסיח דעתו מהם, כמו כן הצדיק הגם שלאחר פטירתו הוא מתעלה מעולם לעולם בהיכלות עליונים, עם כל זאת הוא מחזיר את ראשו לאחוריו, ונותן אל ליבו מאין באה לו מדרגתו בגן עדן רק על ידי עבודתו בעולם הזה, ולכן הוא מתעורר להוסיף ולהשפיע על תלמידיו למטה מקדושה של מעלה.

מידת החסד של הצדיקים נמשכת ביותר

ועיקר הסיוע מן הצדיקים שבדורות הקודמים הוא מכוחם של הנוהגים במידת החסד, כמו שמצינו בלשון המשנה (אבות פ"ה מ"ט, פ"א מ"ב) 'תלמידיו של אברהם אבינו', 'תלמידיו של אהרן', כי שורש עבודתם היה במידת החסד ולכן עודם מסייעים בידנו להתקרב גם לאחר פטירתם, וכל הצדיקים שהיו בבחינה זו של מידת החסד כוחם עודנו מסייע לבני ישראל, וזהו כוח מידת החסד שהיא מתפשטת ומתדבקת בכל הנוהג בחסד, ויכולים להיות תמיד כמו תלמידיהם ולקבל כוח וסיוע מהם לעבודת ה'.

תנאי לקיום כח הצדיקים - שאוחרים בהתעוררות שלהם

לכל זה נדרש הכנה מהאדם עצמו כדי שיאחז בכח הצדיקים שהשאירו כוחם לאחר פטירתם. וכך אמר **הרה"ק בעל בית היוצר ע"ה** (הקדמה) שזה הביאור בדברי רש"י ע"ה 'שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיווה הוא הדרה', 'עיר' מלשון התעוררות, ובזמן שהצדיק בעיר היינו שהתעוררות מן הצדיק עדיין נמשכת אף לאחר הסתלקותו, שעדיין זוכרים תורתו וצדקותיו ומתאווים לעשות כמעשהו, אז 'הוא הודה זיווה והדרה'. אך אם 'יצא משם' שהתעוררות של הצדיק יצא מלבם ואין מרגישים יותר ההתעוררות ממנו אזי 'פנה הודה פנה זיווה פנה הדרה'.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שכר המענג את השבת

שכר עונג שבת לזכות לנחלת יעקב ע"ה בלי מיצרים
והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעך (כח יד). מצות עונג שבת יקרה וחביבה היא מאוד, וכפי מה שמכבדים את השבת להתענג בה, כך זוכים שיתמלאו משאלותינו ברוחניות ובגשמיות, כמו שאמרו (שבת קיח). כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מיצרים, שנאמר (ישעיה נח יד) 'אז תתענג על ה' וגו' והאכלתיך נחלת יעקב אביך, ונחלת יעקב האמורה כאן היא נחלה בלי גבולות ומיצרים, כמו שנאמר ביעקב אבינו 'פרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה'.

דיבורי קדושה ביום השבת

מסיים הכתוב (ישעיה שם) כי פי ה' דיבר, וזו מתנת השבת שזוכים בה לפתיחת פי ה', כמו שכתוב שיום השבת מכוון כנגד הפה, וניתן בה הכוח לדבר דברי קדושה בבחינת תורה שבעל פה. וזהו הרמז בלשון הכתוב (ישעיה נח יג) 'אם תשיב משבת רגלך וגו' ממצוא חפצך ודבר דבר, ולא כתוב 'ומִדְּבַר דבר' לשון זהירות מדיבור לא ראוי, כמו שכתוב 'ממצוא חפצך', אלא כתוב 'ודבר דבר' לשון צווי לדבר דיבורים, כי על ידי פתיחת פי ה' בשבת ניתן בנו הכוח לדבר דיבורים קדושים.

שערי שמים פתח

אמירת 'ואני תפלתי' בתפלת מנחה

אֵין זֶה פִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם (כח יז). יש לפרש בדרך רמז שבא ללמדנו בדברי יעקב אבינו ע"ה לכוון לעת פתיחת שערי שמים. דהנה, נהגו ישראל קדושים לומר בתפילת המנחה של שבת קודש את הפסוק (תהלים סט יד) 'וְאֲנִי תַפְלֹתִי לָךְ ה' עַת רְצוֹן, אֱלֹקִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאַמֶּת יְשַׁעֲךָ'. **בטור** (או"ח סי' רצב) מובא הטעם כפשוטו על פי המדרש שבפסוק הקודם (פסוק יג) כתוב 'שִׁיחוּ בִּי יֵשְׁבִי שַׁעַר וַנְּגִינֹת שְׁוִיתִי שֹׁכֵר', ומזה דרשו שכל אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם,

אין מדת אומה זו כמדת שאר האומות, שאומות העולם כששותין ומשתכרין הם הולכין ופוחזין, ואנחנו בני ישראל אף על פי שאכלנו ושתינו אנחנו באים ומתפללים, 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון' וגו'.

הסתלקות הדינים במנחה של שבת

טעם נוסף לאמירתה מבואר בזוהר (תרומה קנו). ששעת המנחה בשבת הוא עת רצון ומתקבלות התפילות, כי בימות החול שעת המנחה הוא עת צרה והתעוררות דינים קשים, והואיל שבשבת קודש מתגלה בחינת הכתר העליון ומאיר האור העליון וחסד שורה בכל העולמות, ועל ידי זה נכפפים ונכנעים הדינים והגבורות, ממילא נתהפך השעה הזאת לעת רצון וקבלת התפילות, וכמו שנקראת השעה הזאת 'רעוא דרעוין', ולכן אנו אומרים 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון' וגו', להורות שזמן המנחה בשבת קודש הוא עת רצון ורחמים גמורים.

דבקות באבות הקדושים בשעת התפילה

תוספת מעלה באמירת פסוק זה בזמן רצון, כי בו נרמזו ג' האבות הקדושים, וזה מכלל ההכנה לתפילה להתקשר בכח האבות הקדושים אשר תקנו לנו את ג' התפילות, וביותר בעת רצון וקבלת התפילות הוא הזמן להזכיר כחם של האבות, וכמו שכתב **בקדושת לוי** (ליקוטים ד"ה ואני תפלתי) 'ואני תפלתי' רמז למידתו של אברהם אבינו, כי תפלה לשון התחברות מתוך אהבה, וזו היא מידתו של אברהם 'זרע אברהם אוהבי' (ישעיה מא ח), 'עת רצון' רמז ליצחק אבינו שמידתו הוא היראה, כי העובד מיראה דרכו לעמוד מרחוק ואין לו קירבה כי אם ב'עת רצון', 'באמת ישעך' זהו מדת יעקב שנאמר בו (מיכה ז כ) 'תתן אמת ליעקב'.

ברכת כהנים בזכות האבות

וכוחם של האבות מסייע לנו לזכות גם בברכת כהנים, ומטעם זה פותח הש"ץ תחילה 'ברכנו בברכה המשולשת', להזכיר זכות אבות שהם שלשה, לפי ששלוש ברכות חלות בזכותן. וכמו שכתב **בבעל הטורים** (במדבר ו כד-כו) 'ברכך'

מתקיים בידם כי הוא שב להיות רוחניות, וזהו שנרמז העושר בפסוק בדרך אגב, כי אין לעושר זה קיום אלא הוא נהפך גם ל'אורך ימים' הרומז שכל רוחני. ובמאור ושמשי (וישלח) תירץ שהצדיקים אינם מקבלים עושר וכבוד כמשמעו, אלא הקב"ה משפיע להם בכל עת כפי הנצרך להם, כמו שמצינו אצל יעקב אבינו (ב"ר סו ג) 'ויתן ויחזור ויתן', שלא יינתן לו בבת אחת עשירות יותר מכדי צרכו, אלא בכל זמן יתן לו כפי הנצרך לו כי אין לו רצון בעשירות מרובה, וזהו שלא נזכר העושר בפירוש אלא רק בדרך רמז.

הלומד תורה אף שלא לשמה זוכה להיות שמח בחלקו
ובמה שאמרו שהלומד תורה שלא לשמה זוכה לעושר וכבוד, יש להתבונן איך אפשר שתהיה הברכה בעשירות, הרי בעולם הזה אין אדם שמסתפק בעשירות שיש לו, כי אין אדם מת וחצי תאותו בידו, ומי שיש לו מנה רוצה מאתים, אלא פירוש הדבר הוא שעל ידי עסק התורה אף שלא לשמה, פועלת בו התורה שיהיה מסתפק במועט, וזו העשירות האמיתית שיהיה עשיר השמח בחלקו.

השמח בחלקו זוכה ללמוד תורה לשמה
ובזה אפשר לפרש דברי הגמרא (פסחים נ:): לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. שתחילה יעסוק בתורה אף שלא לשמה, ועל ידי זה יזכה לקנות מידת ההסתפקות במועט וישמח בחלקו, ואחרי שישמח בחלקו לא יהיה זקוק לשום דבר שאינו ברשותו, וכשלא יתאוה לדבר שאינו שלו יזכה ללמוד תורה לשם שמים בלי פניות זרות.

העוסק בתורה לשמה ברכתו ממהרת לבוא
ובאמת יש להתבונן מדוע בראש הפסוק הקדים את השכר תחילה, דהיינו 'אורך ימים' - בימינה, ואילו בסיפא נזכר השכר לבסוף 'בשמאלה' - עושר וכבוד, אלא הפירוש הוא ש'בימינה' הם העוסקים בתורה לשמה, ושכרם מקדים לבוא בלי עיכוב, ולכן נזכר השכר מיד בתחילה, אבל 'בשמאלה' הם העוסקים בתורה שלא לשמה, וברכתם אינה ממהרת לבוא ולכן נזכרת הברכה לבסוף, והם צריכים לסיוע מיוחד כדי לזכות לברכה הראויה להם.

בזכות אברהם שנאמר בו (בראשית כד א) 'זה' ברך את אברהם בכל' 'אר' כנגד יצחק שראה בעקידה ומת, והאיר הקב"ה את עיניו והחיהו, 'ישא' כנגד יעקב שנאמר בו (בראשית כט א) 'וישא יעקב רגליו', ועל ידי הדבקות באבות זוכים ל'ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם'.

לחם לאכול ובגד ללבוש - סוד העשירות

שכר לימוד התורה לשמה ושלא לשמה

וידר יעקב נדר לאמר, אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך (כח כב). בענין שכר לימוד התורה כתוב (משלי ג טז) 'אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד', ופירשו חז"ל (שבת סג). ש'בשמאלה' היינו הלומד תורה שלא לשמה, ושכרו שזוכה לעושר וכבוד, ו'בימינה' היינו הלומד התורה לשמה, ושכרו הוא שזוכה לאורך ימים, וכל שכן שיזכה גם לעושר וכבוד אף שלא כתוב בפירוש, כי אינו פחות מן הלומד שלא לשמה.

ואין לתמוה למה לא כתוב בפירוש שהלומד תורה לשמה זוכה גם לעושר וכבוד וגם לאורך ימים, כי באמת הלומד תורה לשמה אינו תאב לממון, וגם כשזוכה לעושר וכבוד אין העושר נשאר ברשותו והוא מחלק הכל לצדקה, ולכן לא נכתב בו העושר אלא בדרך רמז.

ועוד, שהצדיק עיקר החשיבות אצלו שזוכה לאורך ימים, כדי שיוכל להוסיף ולקיים בהם מצוות ומעשים טובים ולעשות נחת רוח לבורא, אבל העשירות טפילה היא אצלו, וכמו שביקש יעקב אבינו ע"ה 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש וגו'', והיה ה' לי לאלהים, כי כל תכלית בקשת הגשמיות היא כדי שיהיה לו לעזר בעבודת ה', ולכן אין הגשמיות נזכרת כי אם ברמז.

העשירות לצדיק אינה אלא דבר טפל

ובמאור עינים (ליקוטים מס' שבת ד"ה אמר רבא) תירץ, שהצדיקים עובדי ה' משיבים את הגשמיות אל הרוחניות, וכל שכר גשמי המגיע אליהם הם מהפכים אותו לרוחניות, ואין השפע הגשמי

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה' על סדר הפרשה

עולים ויורדים - בכל איש מישראל

מעשי היהודי פועלים נפלאות בעליונים

וַיְחַלֵּם וַהֲנֵה סֵלֶם מָצָב אֶרְצָה וְרֹאשׁוֹ מִגֵּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וַהֲנֵה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וְיִרְדִּים בּוֹ (כח יב).

מכאן יש לכל יהודי לקחת חיזוק גדול, לדעת ולהאמין שכל מעשיו ודיבוריו ומחשבותיו פועלים ומשפיעים בעליונים, וכל מילה שזוכים להגות בתורה ובתפילה הרי זה מחיה עולמות עליונים, ועבודת היהודי בפרט בתורה ובתפילה פועלת פעולות רבות ונשגבות, כמו שפירשו רבותינו בספרן של צדיקים על האמור בפרקי אבות (פ"ב מ"א) 'דע מה למעלה ממך', כלומר, דע והאמין שכל מה שיש למעלה בשמים, הכל 'ממך' מעבודתך וממעשיך, אם הם שלמים בכוונה נכונה ורעותא דליבא אזי הם פועלים במרומים ועושים נחת רוח לה' יתברך.

אפילו נקודה קטנה למטה גדולה היא למעלה

לפעמים אין ביכולת האדם להשיג עד כמה כל מעשה שלו משפיע ופועל במרומים, והוא טועה לחשוב מה אם יתרשל מעט ומי ירגיש בחסרון קל במעשיו, אולם צריך לדעת ולזכור שכל מעשה קל בעולם הזה חשוב לאין ערוך למעלה בשמים, וכמבואר הדבר בדרך משל, למלך שביקש משריו החכמים להכין לו מפה מסודרת של כל המדינות שהוא שולט עליהם כדי להכין להם מזון ומחיה לפרנסתם, וכאשר קיבל המפה התבונן והבחין שמדינה אחת חסרה שם ולא צוינה במקומה הראוי לה, הצייר התנצל באמרו מה בכך שנקודה קטנה חסרה מתוך מפה יפה ומסודרת כל כך. אבל המלך הנאמן הסביר לו שכל נקודה הנראית קטנה, אמנם כך היא על גבי המפה, אך בפועל מדובר במדינה שלמה הכוללת בתוכה בני אדם ובעלי חיים רבים מספור, והמבקש שתצליח מלכותו עליו לדאוג לכל אחד ואחד מאנשיו בלי שום חיסרון ומגרעת.

מעלת כל תיבה ואות של קדושה בשמים

הוא הדבר בנמשל, כשעוסק האדם בתורה ובתפילה, צריך ליתן ליבו שכל תיבה וכל אות יש להם חשיבות ומעלה בפני עצמם, וחלילה לא להתרשל ולא להפסיד אפילו אחת מהם, כי האדם הוא בבחינת 'סולם מוצב ארצה' אבל 'ראשו מגיע השמימה',

וכל אות ותיבה מתקנת תיקון נכבד בשמים, וכמה יצטער כשיעלה בידו להבחין איך מתוך התיקון הגדול והחשוב שהתעורר בזכות מעשיו, יחסר ממנו השלמות כתוצאה מן הפגם היחיד שנמצא בעבודתו. ולפיכך יתחזק מאוד שכל תיבה וכל אות יהיו בשלמות הכוונה הראויה, כי אפילו אות אחת יש בה סודות נוראים ותיקון עולם שלם כמו שנרמז בפסוק 'אות היא לעולם', וכן אמר **הבעל שם טוב ע"ה** על הפסוק 'צוהר תעשה לתיבה' להאיר בכל תיבה של תורה ותפילה, שתהיה כל עבודתו עושה רושם ותיקון בעליונים.

מצוות במסירות נפש מעוררות כוחות

נשגבים מלעילא

קיום המצוות מעורר העליונים להשפיע עליו

שפע קודש

וַהֲנֵה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וְיִרְדִּים בּוֹ (כח יב).

כתב **האור החיים הקדוש** שבשעה שמקיים האדם מצוות התורה הוא מעורר על נפשו שפע הארת קדושה, וזה ביאור הכתוב 'מלאכי אלהים עולים ויורדים בו', שעל ידי קיום המצוות מעלה האדם מלאכים וכוחות הקדושה מלמטה למעלה, ועל ידי התעוררות התחתונים מתעוררים העליונים להוסיף ולהשפיע קדושה כנגדם, ונשמתו מתגברת בקדושה נוראה משפע היורד אליה מן העליונים.

שתי נפשות באדם

דהנה כתב **בשערי קדושה לרבנו חיים ויטאל ע"ה** (ח"א שער א-ג) שהאדם יש בו שתי נפשות, טובה ורעה. עיקר הנפש שורשה בארבע יסודות רוחניים המכוונים כנגד ד' אותיות שם הוי"ה, והיא מתפשטת ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, ומזונה מתרי"ג מצוות שכנגד איבריה וגידיה. וכנגד הנפש הקדושה נבראת גם נפש רעה כי 'זה לעומת זה עשה אלהים' (קהלת ז יד), ושורשה מד' יסודות רעים הכוללים ארבעה אבות נזיקין וארבעה מראות נגעים, והיא הנפש הרעה המתגברת להחטיא את האדם ולאבדו.

ובעוד שיש לאדם מלחמה עם יצרו והוא גובר עליו ומקיים המצוות כולן הוא הנקרא 'צדיק'. ומי שזוכה לטהר עצמו מכל מידה רעה, עד שטבעו משתוקק

המשך בעמוד הבא

אל הטוב ואין גופו מושכו להחטיאו, זו מדרגה גבוהה עוד יותר והוא הנקרא חסיד.

התגברות הנשמה מכוח המצוות

הקב"ה מסייע לבני ישראל לבחור במצוות, כמו שכתוב (דברים ל יט) 'הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נִתְּנִי לִפְנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה וּבַחֲרָתָּ בֵּינֵי לְמַעַן תַּחֲיֶה, שהקב"ה בעצמו נותן לפני האדם את הבחירה בין טוב לרע, והקב"ה עומד על גבי האדם ונותן לו כוח לבחור בחיים.

ועל ידי שהאדם בוחר בטוב בקיום מצוות התורה מתעורר על נפשו שפע קודש, והוא הנרמז בדברי חז"ל (אבות פ"ד מ"א) 'העושה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד', כי כוח הקדושה המתעורר מכוח קיום המצוות עומד לו כפרקליט טוב לסייע בידו להוסיף אומץ בעבודת ה', והוא זוכה להוסיף ולקיים עוד מצוות כמו שאמרו חז"ל (שם פ"ד מ"ב) 'מצוה גוררת מצוה', והבא ליטהר מסייעים בידו.

הנשמה משתוקקת לשוב לשורשה בעליונים

נשמת ישראל חצובה מתחת כיסא הכבוד, והיא חלק אלו-ה ממעל (ראשית חכמה שער האהבה פ"ב), והיא מורכבת בגוף הגשמי בעולם הזה, ולרוב רוחניות הנשמה היא מבקשת לשוב בכל זמן לשורשה, כמו שמובא במדרש תהלים (סב ט) שנשמת האדם מבקשת בכל שעה לצאת מגופה ולעלות למעלה, וכיון שרואה את הקב"ה שמלוא כל הארץ כבודו, היא נרתעת לאחוריה ונשארת בגופה. ופירש האלשיך הקדוש (ויקרא כו) שדרך כל דבר להשתוקק לשוב למקורו, וכשהנשמה מתבוננת איך שהיא חלק מקדושתו העליונה והיא שוכנת בחומר העכור, הרי היא משתוקקת להיפרד מן הגוף ולהידבק בעליונים, אבל כשהיא נזכרת ביוצרה שעם היותו קדוש מכל קדושה הרי הוא שורה בעולם השפל התחתון, אזי גם הנשמה מתנחמת וחוזרת לשרות בגוף האדם. וזהו שנאמר (שם פסוק יא) ונתתי משכני בתוכם', שהקב"ה ישרה שכינתו בתוכינו, ועל ידי זה 'לא תגעל נפשי אתכם', היינו שנפש האדם הרוחנית תתנחם בראותה השכינה בתחתונים, ועל ידי כן לא תגעל הנפש

מלהתקיים בגוף האדם.

הנשמה רוצה ליהנות בזכות מעשיה

והנה תכלית ירידת נשמות ישראל משורשם בעליונים לשכון בבתי חומר בעולם השפל והגשמי, כי אין הנשמה חפצה ליהנות ממתנת חנם וכל הנהנה מלחמו של חברו הוא בוש להסתכל בפני הנותן, ולכן מרוצה הנשמה לירד לעולם הגשמי ולסגל לעצמה במעשיה חלק ונחלה בעליונים, כדי שתהיה ראויה ליהנות מזיו השכינה בזכות מעשיה, ולא במתנת חנם.

ולפי דברינו אינו מובן מדוע משתוקקת הנשמה לשוב בכל עת להידבק בעליונים, הרי דוקא כאן בעולם הזה הוא המקום לזכות בכוח מעשיה לשכר המובטח לצדיקים לעתיד לבוא, ואילו תשוב למעלה קודם זמנה שוב תזדקק למתנת חנם אשר אינה חפצה בכך.

במסירות נפש זוכה לשכר בכוח מעשיו

אכן פירוש הדברים הוא, כי בהיות הנשמה מוכנה למסור עצמה להידבק בבוראה, הרי בעצם כך היא זוכה בכוח מעשיה וקונה חלקה בשלמות בעולם הבא, כי האדם מצד עצמו אינו ראוי לשכר על מעשיו מאחר והכל הוא בחסד הבורא עמנו, וכמו שכתוב (איוב מא ג) 'מִי הַקְדִּימִנִי וְאֶשְׁלֶם', והרי אי אפשר לקיים שום מצוה בלי שיקדים ה' לתת לאדם הכלים לקיים בהם את מצוותיו, אבל המוסר את כל כוחותיו לה' בשלמות הרי הוא כביכול מקדים את הקב"ה ואינו צריך לעצמו מאומה, כי באמת מצד הדין נאמר בקיום המצוות (ויקרא יח ה) 'וחי בהם' ולא שימות בהם, והמוסר נפשו נכנס הוא עם הקב"ה לעובדו לפני משורת הדין, ומשום כך ראוי הוא מצד עצמו לנחול חלקו בעולם הבא, ואין בכך שום נהמא דכיסופא, כי הוא הקדים לעבוד את הקב"ה יותר מפי כוחותיו.

א. ובדין הוא שיטול שכרו בשלמות, ועל דרך שנאמר בפנחס 'בדין הוא שיטול שכרו' (במדב"ר כא א), אחר שמסר נפשו למען כלל ישראל (זרע ברכ ריש פנחס). וראה גם בשפת אמת (פינחס תרמ"א ד"ה במדרש): במדרש 'בדין הוא שיטול שכרו', הגם דכתיב 'מי הקדימני ואשלם', רק על ידי שמסר נפשו, ומסירות נפש הוא בכלל 'הקדימני'.

יצא לאור ע"י מכון אור לישירים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישירים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

וכמה טרחתי יומם ולילה
כמו עשר שנים רצופות בקיבוץ חיבור זה
מאז ברכי מימורי

כאז כן היום: הפרויקט הפנומנלי הנדיר בהיקפו הרמב"ם המבואר

- מנופה ומוגה בי"ג נפה
- ביאור רהוט משולב על הדף
- כותרות והקדמות נרחבות
- ילקוט ביאורים מקיף
- מאות אלפי הערות והוספות
- חובה לכל בן ישיבה

אור הגאולה לישרי לב

לב החסידות ביטול

החסידות - ענווה וגדולה מכולם

יסוד היסודות של גילוי החסידות עובר כבריה התיכון בין בתרי כתביו של הרה"ק רבי **משולם פייבוש מנצרו** ז"ע - תלמידו המובהק של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלזשוב ז"ע - שם הוא משובב נתיבות להיות הולך ומוסיף האדם **מרעו**, בלב מלוכב, לכל אשר צוה ה'.

כ"יושר דברי אמת מתגלה החסידות והענווה הגדולה מכולם לרצות להתבטל לאבא ולשמוח גם אם אינו מוצא רווח לעצמו, להתחסד ו"לשרוף ציפורניו אף על גב שמויק לו". ובזה בשורת הענווה, **להתבטל ולהתכלל**, יתעלה הכל לתיקון השלם.

"יושר דברי אמת" המבואר

חוט השדרה של החסידות

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66